JAVA-BODE.

NIEUWS-, HANDELS-, EN ADVERTENTIE-BLAD VOOR NEDERLANDSCH-INDIE.

A°. 1860. Woensdag, 8 Februarij. N°. 11.

Hoofd-Bureau. Te *Batavia* bij H. M. VAN DORP; te *Samarang* bij DE GROOT, KOLFF & Co. en G. C. T. VAN DORP; te *Soerabaja* bij LE ROY & Co., te *Pasaroean* bij WEIJERMANS & Co., te *Cheribon* bij BLOK & RUZETTE; te *Tagal* bij Mevr. de Wed. G. M. VAN DORT; te *Soerakarta* bij VELTMAN & Co.; te *Madioen* bij G. A. HOGENRAAD; te *Padang* bij H. R. VAN WIJK, Rzn.; voor de *Buitenbezittingen* bij de Agenten der Stoomschepen van den Heer W. CORES DE VRIES en voor *Nederland* bij J. NOORDENDORP, Pijpenmarkt te Amsterdam.

Prijs per half jaar voor *Batavia* ... *f* 12,50.	De JAVA-BODE verschijnt op Woensdag en Zaturdag van elke week, voor posttijd.	De prijs der Advertentiën is 50 cents voor de Vijf woorden.
» » » » *Java* ... » 15,—.		Bij eerste of meerdere herhaling 25 » » » »
» » » » *Buitenbezittingen* ... » 17,50.		Behalve het Zegel voor den Lande.
» » » » *Nederland* ... » 22,50.		
De betaling geschiedt vooruit. — Brieven franco.		

Bij deze Courant behooren twee

BIJVOEGSELS.

Advertentiën.

Getrouwd.

J. H. KLOESMAN.

met

A. C. KERKHOFF.

PENJABOENGAN, den 18 *December* 1859. (595)

Getrouwd:

D. SMITS

met

M. W. STOCKHAUSEN.

PASOEROEAN, 25 *Januarij* 1860. (396)

Getrouwd:

E. E. CARON

EN

H. E. WOLFF.

SAMARANG, 28 *Januarij* 1860. (395)

Gehuwd:

A. P. STRUIJCK

met

E. GILBERG.

BATAVIA, 4 Februarij 1860.

Eenige kennisgave. (357)

Voorspoedig bevallen van eene DOCHTER, *H. C. Jansen, geb. Kuhr.*

SAMARANG, 8 *Januarij* 1860. (379)

Heden beviel voorspoedig van eene DOCHTER, *G. H. Rudolph, Wittenrood.*

BATAVIA, den 28sten *Januarij* 1860 (582)

Op den 17 December 1859, overleed te Macasser, in den jeugdigen leeftijd van 29 jaren, ***Elisabeth, Stebp, Brunner***, geliefde echtgenoot van

J. H. FUCHTER.

(408)

Heden overleed tot diepe droefheid van mij, mijne kinderen en behuwd zoon, vrouw ***Sara Lijdia van Hoboken van Cortgene***, geb. ***van Vollenhoven***, in den ouderdom van 46 jaren.

J. VAN HOBOKEN VAN CORTGENE.

ROTTERDAM, 23 *December* 1859.

Eenige kennisgeving. (392)

Mogten wij ons op den zesden December jl. in de zege onzer wapenen verheugen die Boni's val besliste, diep daarentegen werd ons aller hart getroffen door het verscheiden van den verdienstelijken Majoor *C. M. H. Kroesen*, die ten gevolge zijner bij die gelegenheid bekomen wonde in den morgen van den vijftienden dierzelfde maand is overleden.

Aan het hoofd van zijn korps (het 4de Bataillon Infanterie), was naauwelijks door hem het sein tot den storm tegen Boni's versterking, en ter naauwernood door zijn helden-voorbeeld de impulsie gegeven aan den onweerstaanbaren aanval die plaats had, of een vijandelijke kogel besliste ook helaas! op dien dag over het leven van hem, die wij allen hoogachten en wiens dood wij innig en diep betreuren.

Braaf en dapper als hij immer was, stierf ook de Majoor *Kroesen* den dood der braven.

Eer en hulde zij zijne nagedachtenis toegebragt.

De gezamentlijke officieren behoorende tot de Tweede Bonische Expeditie.

(578)

Op den 29sten Januarij jl. overleed te Batavia, in den ouderdom van bijna 16 jaren, onze geliefde zoon *Petrus, Johannes, Marie.*

J. G. HEIJNING. m., d.,

J. HEIJNING.

Swerver.

PITJANGAAN (Japara), 2 Februarij 1860. (419)

VENDUTIE

Op Donderdag den 9 Februarij 1860,

voor het Commissiehuis van

ABEELEN, DENNISON & Co.,

tegen 4 pCt. Vendusalaris

van:

Lijnwaden, Americaansch Mee

Engelsche Zadels,

GM en C 100 Vaatjes Boter

PL G 140 Kazen

en voor rekening van belanghebbenden

32 Balen rood Adrianopel Garen

min en meerder beschadigd,

Voorts:

60 Karaat Losse Brillanten.

(385)

BOEKEN-VENDUTIE.

Op Woensdag, 8 Februarij 1860, door de Ondergeteekenden, in het lokaal der Harmonie, van eene collectie zoo oude als nieuwe

BOEKWERKEN,

waaronder:

HOLLANDSCHE ROMANS, een fraai Exemplaar VALENTIJN, OUD- en NIEUW OOST-INDIE, CHRISTELIJK ALBUM, AGLAJA, (Dames Handwerken), BOMHOFF, NEDERDUITSCHE TAAL; voorts VUILLEMIN, PLANISPHÈRE TERRESTRE, illustré 1858, benevens eenige RARITEITEN.

Catalogus gratis verkrijgbaar bij

(570) G. KOLFF EN Co.

OP DE AVOND-VENDUTIE

van 8 Februarij a. s.

zullen alsnog worden verkocht:

Drie kasten wel geconserveerde **Vlinders** en **Insekten**, verzameld te Batavia en omliggende Residentien, waaronder zeldzaam fraaije Exemplaren.

Eene Collectie **Horens** en **Schelpen** van Celebes en de Molukkos.

voorts:

Het Portret van Prins FREDERIK

in Costuum van Grootmeester der Vrijmetselaren in Nederland en zijne Kolonien, in fraai vergulde Symbolieke lijst.

(371) G. KOLFF & Co.

OP DE VENDUTIE

van Maandag 13 dezer,

voor het Commissiehuis van

VAN RIET EN TER GOUW,

zal nog worden verkocht:

200 riem Propatria Papier,

9 kisten SCHRIJF-, COPIEER- en STEMPEL-INKT en 1 kist INKTKOKERS à godet mobile, nieuwste vinding,

eene partij Leijen.

(406)

DE MAN EN DE VROUW.

[illegible] verdiensten van den man wekken bij de vrouw [illegible] veel achting, als omgekeerd de verdiensten [illegible] vrouw bij den man.

[illegible] komt uit grootmoedigheid de vrouwelijke zw[illegible] arne te hulp. Dit weten de vrouwen slechts al te [illegible] vandaar wenden zij soms zwakheden voor [illegible] werkelijk niet bestaan.

De m[illegible] overreden; de vrouw daarentegen blijft har[illegible] hare eenmaal opgevatte meening

Reeds zeer [illegible] openbaart zich bij het vrouwelijk geslacht de eigen[illegible] in bijzijn van mannen niet verlegen te zijn. De [illegible] daarentegen zijn bedeesd en schroomvallig, als [illegible] 't eerst in gezelschap van vrouwen komen.

De minachting van het vrouwelijke geslacht bij mannen is gewoonlijk een gevolg van overgroote liederlijkheid.

De mannelijke opvoeding moet men dadelijk van den beginne op het begrip van pligt, maar de vrouwelijke op het begrip van eer gronden.

De zwakheid der vrouw draagt zeer veel tot de kultuur en ontwikkeling des mans bij, gelijk het druk en veel spreken der vrouwen ook de mannen spraakzamer maakt.

Geene vrouw gunt aan eene andere haar aanbidder, schoon zij dien zelve al nooit den haren zal kunnen of willen noemen.

De huwelijkstrouw laat zich niet afdwingen, wijl zij enkel steunt op begrip van eer.

Voor een geleerde is eene geleerde vrouw een gevaarlijk iets, wijl het deze laatste soms invalt, met den eersten te rivaliseren.

De veelwijverij is een teeken van de barbaarschheid der landen, waar zij heerschende is. De germaansche stammen hebben van oudsher slechts monogamie gekend en zich ook steeds door achting voor de vrouwen boven andere volken onderscheiden.

De vrouw verlangt van den man altijd eene betamelijke, stoutmoedigheid, daar het haar, en niet den man voegt, zich terug te trekken en te weigeren. Wilden beiden hetzelfde doen, dan zou nooit een band tusschen de twee geslachten gesloten worden.

De vrouw moet een minder fijnen en keurigen smaak hebben, dan de man, wijl zij voor het mannelijke, als het minder schoone geslacht, geschapen is.

Verstandige mannen stellen de waarde van het vrouwelijk geslacht eer te hoog, dan te laag; want hebben zij geene achting voor de vrouwen meer, zoo zijn zij in gevaar van ligt tot uitspattingen te vervallen.

Bladvulling.

Een engelsch spreekwoord luidt: »*It's an ill wind that blows nobody good*, d. i. »het zou al een slechte wind moeten wezen, die aan niemand iets goeds toewaait.« Dit spreekwoord werd den 1 Jan. des jaars 1858 in de zeestad Hull bewaarheid. De schoener *Australian*, die op oudejaarsavond den Humber was binnengevaren, had het onnoodig geacht, eene lantaren aan den grooten mast te hijschen. Het gevolg van dat engelsche zelfvertrouwen was, dat de juist naar Hamburg vertrekkende stoomboot tegen hem aanvoer en hem in den grond boorde. Kapitein en manschap werden gelukkig gered, doch het schip verzonk. Hoe heerlijk echter zag daarentegen de rivier er den andere morgen uit! Zij was geheel oranjekleurig van al de sinaasappelen, die er op ronddreven en toereikend waren, om al de inwoners der stad van een aangenaam dessert te voorzien. Het gezonken schip nl., welks planken onder water waren losgegaan, kwam van Messina, en had als vracht 600,000 sinaasappelen aan boord.

LEILA.

Eene geschiedenis van het eiland Timor;

door

E. VON BARFUS.

»Heeft niemand van u Leila gezien?" vroeg kapitein Hartsing den schilwachten, die om't groote Hollandsche fort op het eiland Timor de ronde deden. — »Neen, kaptein! Leila is al vóór vijf uur naar de kampong van hare familie gegaan en nog niet terug.

Dit lang uitblijven zijner schoone timoresche huishoudster maakte den kapitein ongerust en gaf hem stof tot nadenken, want sedert eenigen tijd reeds ging Leila in ééne week vaker naar de kampong van haar volk, dan vroeger in maanden, en hoewel Hartsing zich van de hartstogtelijke liefde van het meisje verzekerd kon houden, zoo was toch bij den ingekankerden haat der inboorlingen tegen de blanke indringers een te vast steunen op de onverzettelijke trouw dier eersten niet raadzaam. Door zulke gedachten verontrust, wandelde Hartsing naar zijn in een bastion gelegen woonhuis, waar ook de twee andere officieren der onder zijn kommando staande bezetting van het fort hun kwartier hadden.

»Hoe, kijkt ge zoo donker, kaptein? Is 't, omdat juffer Leila weer naar haar kampong is en haar gelief-den Europeer laat smachten?" riep luitenant Bieleveld den binnenkomende toe. Nadat de kapitein 't zich met indische bedaardheid in kabaai, sarong en pantoffels gemakkelijk gemaakt, een glas grog gemengd en eene manilla aangestoken had, antwoordde hij: »Hoort, heeren, ge ziet mij zeker niet voor een flaauwert aan, die me veel met jaloerscheid plaag; maar toch — ja! 'k moet zeggen, dat dat gedurig wegloopen van Leila nu in den laatsten tijd mij ongerust maakt. Daar komen nog veel andere dingen bij. Ge weet zelven wel, dat we hier al weken gebrek aan versche groente en vruchten hebben, omdat er bijna geen inwoner meer op onzen bazar komt. Ik ben dan ook vast besloten, eerstdaags eens fouragiers uit te zenden, om aan onze kranken de noodige verfrissching te verschaffen en te zorgen, dat dat de gezondheidstoestand van het overige volk niet lijdt."

»Dat zou hoogst wenschelijk zijn, kaptein," zei doctor Engels, de officier van gezondheid der bezetting, »want van de honderdentwintig man heb ik er tegenwoordig wel vierenvijftig onder mijne behandeling, meest koorts en loop, ten gevolge van den harden kost. En als ons proviandschip niet spoedig van Java met verschen voorraad komt, dan vrees ik, dat we twee derden van de manschap kunnen doorstrijken." — »Vierenvijftig man onbekwaam tot dienst!" riep de kapitein. »Ik geloof, docter dat je de kerels is watten pakt en hen al te veel vertroetelt! Hoe kan ik in geval van nood met de overige zevenenzestig man vier bastions van het fort en de beide lunetten verdedigen? Docter coute qui coute moet ge mij in de eerste vierentwintig uur de kerels weer gezond maken! En hoe is 't in uwe pelotons gesteld, heeren?" — »Van mijne veertig Europeers liggen er zes; de twintig Javanen van mijn peloton houden zich goed," antwoorde luitenant Bieleveld. — »Ongelukkig zijn van mijn zestig Madurezen pas nog vijfentwintig op de been," rapporteerde luitenant van Straat. »De kerels kunnen zich aan 't water hier niet wennen." — »Dat ziet er treurig voor ons uit, als de inboorlingen eens een aanval mogten wagen," bromde Hartsing. »Twee maanden duurt het stellig nog voor dat het proviandschip van Java met aflossing komt — intusschen, willen we niet zorgen voor den tijd, maar ons gewone partijtje maken en 't overige aan *Toewan allah* (den goeden God) overlaten.

De heeren waren nog ijverig in hun spel verdiept, toen tegen tien uur de schildwachts aanriepen en korten tijd daarna een inlandsch meisje in de veranda van 't officiershuis verscheen, haar *Tabeh, toewan* (Goeden dag, heer)!" zeide en zich zwijgend op eene mat neerzette. Het was de schoone Leila.

De kapitein, boos over haar lang uitblijven, verwaardigde haar aanvankelijk met geen blik, doch toen hij later als toevallig naar Leila omkeek, bejegende hem

VERKOOP VAN EEN SCHIP.

Op Dingsdag, den 28 Februarij 1860,
zal door de Ondergeteekenden publiek
worden verkocht:
het Gekoperde en Kopervaste
Nederlandsche Barkschip

„JAVA”

groot 328 gemeten Lasten; gevoerd door Kapitein S. STIKKEL VAN DAM, met deszelfs geheelen **Inventaris**, waarvan inzage kan genomen worden bij de Heeren B. KOPERSMIT & Co. en bij de ondergeteekenden
(383) CASSALETTE & Co.

VERKOOP VAN EEN SCHIP.

Op een nader te bepalen dag, zal te **Soerabaija** worden verkocht:
Het **Ned. Ind. Brikschip**

„HENRIETTE”,

gebouwd in 1857 ladende plus minus **4500** picols (**123** gemeten Lasten) nieuw gekoperd in December ll. met 30 en 28 once metaal, Kopervast en voorzien van een volledigen **Inventaris**. Nadere informatiën bij
de Agenten
(360) SCHIMMELPENNINCK & Co.

VAN RIET & TER GOUW

ontvangen met de laatst aangekomen schepen:
HAMMEN, ROOKVLEESCH, GEROOKTE ZALM,
alle soorten van Vleesch en Gevogelte in blik,
GROENTEN,
in blikken, in vaatjes en flesschen,
gedroogde
GROENTEN EN VRUCHTEN
IN FLESSCHEN,
[illegible] LENGVISCH, VERSCHE ZALM,
Olijven, Tafelzuren, Poeder-Chocolade, Banket, Suikerwerk, Trommels Koek,
Ossenhaasjes, Ossenbouten en Tongen in reuzel,
Bessensap, Keukenstroop,
ZWITSERSCHE KAAS,
Rolpens, Saucijsjes en Pekelworst
VAN DE MEEST GEZOCHTSTE MERKEN. (377)

Bij A. PONS, *Sluisbrug*

Ontvangen:
GOUDEN DAMES HORLOGIEN
met brillanten omzet,
HEEREN EN DAMES HOROLOGIE KETTINGEN,
GOUDEN CACHET RINGEN, ZILVEREN en GOUDEN VINGERHOEDEN, BRACELETTEN en PARURES met BLOEDKORAAL, enz.
Batavia, 8 Februarij 1860. (403)

Pas Ontvangen:
LANS BIER,
bij
(394) ABEELEN, DENNISON & Co.

---

een zoo onuitsprekelijk angstige blik uit hare oogen, [illegible] medelijden met het arme kind kreeg, zijne plaats [illegible] bij haar ging. »Leila is heel lang uitgeble[illegible], bang voor knorren?” sprak hij haar aan. [illegible] vergeef uwe dienares! Ik heb mij opge[illegible] kampong mijner ouders; daar was een gr[illegible] feestmaal), en ik kon niet vroeger weg.’. [illegible] niet boos op Leila,” stelde Hartsing haar geru[illegible] was maar bezorgd voor ongeluk, als zij zoo [illegible] door het bosch gaat, vooral omdat nu den [illegible] in de omliggende kampongs volk toehoudt, [illegible] vroeger niet op dit deel van het eiland gezien [illegible]

(*Wordt vervolgd.*)

Théâtre Français de Batavia.

Avec la permission de M. le Resident.

VENDREDI, 10 Février 1860.

Abonnement Suspendu.

Au bénéfice de Mr. et Mad. GUILLE.

1e. représentation de

MARIE DE RUDENZ.

Grand-Opéra en 4 Actes et 6 Tableaux.
Musique de Mr. Guille de St. Simon, au 3 acte et 6me tab. Décorations de Van Kinsbergen.

s' Adresser pour la location des places chez le Directeur-gérant Bazar-Baroe, et les jour de la répresentation au contrôle du théâtre.

Le Directeur Gérant,
(334) VAN KINSBERGEN.

BRANDON & Co.

hebben van **Parijs** ontvangen een keurig assortiment verlakte
HEEREN SCHOENEN
en
WITTE LEDEREN BOTTINES,
alsmede: een groot assortiment **zijden** en **garen sokken, handschoenen, witte satijnen en batisten cols** en de nieuwste en fraaiste **pantalons** en **vesten stoffen**. (365)

Bij de Ondergeteekenden zijn op nieuw ontvangen:

VERSCHE PROVISIEN,

als:
PUIKE BOTER (merk Klein van der Willigen), Zoetemelksche-, Leidsche- en Zwitsersche KAZEN, PUIKE HAMMEN, ROOKVLEESCH, SAUCIJS DE BOLOGNE, OSSENHAASJES, ROLPENS, GEROOKTE ZALM, LENGVISCH, SARDINES,

GEDROOGDE VRUCHTEN,

als:
APPELEN, PEREN, ROZIJNEN, PRUIMEN, CORENTEN, AMANDELEN, MACARONI, VERMICELLI.

Verder:
Gedroogde Tuinboontjes en Doperwtjes, Poeder Chocolade en diverse Suikerwerken, Koek en Banket en alle soorten van Vleesch en Groenten in blik.
Peren en Appelen in Wijn gestoofd, Vruchten op Water en Brandewijn.
Versche Haagsche en fijne Rotterd. Tafelbeschuiten, Haantjes-, Eng-. en er. Bier.

FRANSCHE WIJNEN,

waaronder van het merk **B. v. L. & Co.**
RIJNWIJN op 1/1 en 1/2 flesschen, waaronder *Von Dem, Steinberger Cabinet, enz.*
FIJNE COGNAC, BARCELONA BRANDEWIJN, JAMAICA RUM, MANILA SIGAREN, enz. enz.
(366) GEBRS. VEIT,
op *Passer Senin* en *Passer Pisang*.

TOKO RIJSWIJK.

Per laatste Mail ontvangen:
een prachtig factuur
Goudwerken en Bijouteriën,
bestaande in:
Parures en demi Parures, Armbanden, Oorringen en Knoppen,
BROCHES,
Manchetten Knoopjes, Horologie Sleutels en Kettingen,
CORALEN BAYADERES en ARMBANDEN, GOUDEN en ZILVEREN PEN- en POTLOODHOUDERS,
en vele andere artikelen te breedvoerig om te detailleren.
(399) J. C. SAIJERS.

Pas Ontvangen:
Superieur

JAGT-KRUID.

van de **Kames Company,**
bij
(352) VAN SLOOTEN, MORGAN & Co.

Verkrijgbaar bij
P. S. L. B. BATENBURG & Co.
Haring in dubbele pakking,
HOLLANDSCHE UIJEN,
Wagen- en Bendie Leidsels,
ZWEEPEN,
benevens:
DIVERSE PROVISIEN
en
Scheepsbenoodigdheden (351)

In Commissie ontvangen:
een factuur
ECHTE GENEVE
HOROLOGIEN,
waaronder
DAMES HOROLOGIEN
met DIAMANTEN omzet,
bij
(367) GEBR. VEIT.

In Commissie ontvangen:
Een factuur prachtig bewerkte
Gouden en Zilver-vergulde
SAVONET-HOROLOGIEN,
van het soliedste fabricaat,
tot uiterst billijken prijs. (375)
VAN RIET EN TER GOUW.

WINSSER, DE LANGE & Co.
opvolgers van
VAN DER MEULEN & Co.
hebben ontvangen:
BRUNSWIJKER WORST.
(384)

☞ Een gehuwd persoon, sinds kort uit Nederland hier aangekomen, aldaar gedurende ruim veertien jaren den handel in **Tabak** en andere artikelen uitgeoefend hebbende, zoekt eene plaatsing bij eene ***Tabaksonderneming*** of wel *eene andere betrekking* van Administratieven aard.

Brieven franco onder lett. D. bij den boekhandelaar H. M. van Dorp te Batavia (391)

HOLLOWAY'SPILLEN EN ZALF.
Genezing van klierziekte en spruw.

De kapitein **J. Winter**, te Samarang, acht zich gelukkig verklaring te mogen afleggen van de gunstige uitwerking der hollowaypillen, ondervonden bij zijnen zoon, oud twee en een half jaar, die sedert ruim een en een half jaar aan aanhoudende klierziekte en spruw geleden heeft, waarvoor hij vergeefs onder behandeling van verschillende geneesheeren was geweest, en welke ziekten na eene aanwending der bedoelde pillen gedurende zes weken, geheel zijn geweken, zoodat het knaapje thans eene uitmuntende gezondheid geniet.

Het is mij dus aangenaam, publiciteit te mogen geven aan deze gelukkige werking der wereldberoemde medicijn van Professor Holloway, en ben ik bereid de waarheid van het bovenstaande overal en bij een ieder te bevestigen.

Samarang, 19 *Januarij* 1860. (355)

De prijzen dezer Zalf en Pillen zijn als volgt:
Doosjes Pillen à *f* 1. — 3. — 5. —.
Potjes zalf à *f* 1.— *f* 3.— *f* 5.—.

Te Batavia bij S. B. van Kleeff & Co.
» Banjoemaas » M. S. Cheriman.
» Soeracarta » W. Veldman.
» Djocjocarta » Buijn & Co.
» Salatiga » E. Kruthoffer.
» Tagal » Wed. Dort.
» Cheribon » W. Galistan.
» Cheribon » M. Blok,
» Samarang » H. L. de Lyon, de Groot, Kolff & Co. en bij
de hoofdagenten Soesman & Co.

De Heer **J. P. Ingerman** heeft de

GENERALE PROCURATIE

van

ARNOLD & ZONEN.

BATAVIA, 3 Februarij 1860. (386)

Bij acte op heden voor mij notaris onder no. 9 verleden, hebben de heeren **Salomon Benjamin van Kleeff,** koopman en **Willem de Haas Hemken,** beiden te Batavia, eene vennootschap aangegaan ,om den handel van de firma

S. B. VAN KLEEFF & Co.

voorttezetten, onder denzelfden naam, waarvan beide leden de teekening hebben, terwijl de vennootschap, aangevangen op 1 Februarij 1860, voorloopig voor 2 jaren is aangegaan.

A. M. MEERTENS.

Batavia , den 3den Februarij 1860. (374)

FONDSEN,

tegen voldoende zekerheid

te bekomen bij

(397) REIJNST & VINJU.

LEES HIER!

Aan een repatriëerend Geneeskundige wordt op voordeelige voorwaarde Passage naar ***Nederland*** aangeboden.

Adres *franco* onder Letter X bij den uitgever van dit ***Blad.*** (413)

WORDT GEVRAAGD:

Een Europeaan als **Opziener** in een Logement.

Adres franco Lt. ***S.***

(356) H. M. VAN DORP.

WORDT GEVRAAGD:

Bij eene familie, wonende in een der gezondste streken van Java, iemand bekwaam tot het geven van onderwijs aan **een jongen**, in de Nederduitsche taal, het rekenen en wat verder tot het lagere onderwijs behoort.

Benevens Kost, Inwoning en bewassching wordt een som van Vijftig Gulden 's maands aangeboden.

Hierop reflecterende adresseeren zich franco, onder Lt. L. aan den Heer *H. M. van Dorp.* (398)

TE KOOP:

TWEE BRANDSPUITEN.

met toebehooren,

bij

(360) B. KOPERSMIT & Co.

Gevraagd:

TE KOOP OF **TE HUUR**

EEN GOED LOGEABEL HUIS.

Adres

(416) H. M. VAN DORP.

TE HUUR ***Het*** **HUIS,**

Op *Tana-Abang*, vroeger bewoond door mevr. de wed., **HAAN**, met primo Februarij te aanvaarden.

Te bevragen bij den Heer

(354) J. C. PEREIRA , te *Buitenzorg.*

Ontvangen:

SYPHOÏDES,

Adrien Maurin, en *Paris.*

Deze beroemde Inkt is per fleschje à *f* 0,50.

verkrijgbaar bij H. M. VAN DORP.

(359)

A

VOCABULARY

of the

ENGLISH AND MALAY LANGUAGES,

with the proper orthography for Englishmen.

Prijs *f* 3,—.

(358) H. M. VAN DORP.

Per Mail ontvanven:

Meyerbeer's nieuwste Opera

LE PARDON DE PLOERMEL,

Partitions arrangée pour Piano seul,

***ad f* 15.—**

Bij

(414) G. KOLFF & Co.

Ontvangen:

Galeries historiques du palais de

VERSAILLES.

100 Staalgravures

naar Schilderijen van **Arie Scheffer. Horace Vernet, Rouget, Thomas, Gérard, Lebrun, David, Gros,** en andere meesters.

In prachtband verguld.

(405 H. M. VAN DORP.

H. M. VAN DORP, te *Batavia,*

AMERIKAANSCHE ENVELOPPES met gom, ondoorschijnend, à *f* 2,— p. 100.

FIJNE STALEN PENNEN, *Gillotsche, Mitchells* en andere soorten, à *f* 2,— p. gros. en hooger.

Wit en Gekleurd BRISTOLPAPIER.

POSTPAPIER, Wit, Azuré, Vergé, 4o. en 8o., à *f* 2,—, *f* 3,— en *f* 4,— p. 1/4 riem.

GOMME GRATOIRE voor Inkt en Potlood, à *f* 0,50.

Fijne *Faber* en *Gilberts* SCHRIJF- en TEEKEN-POTLOODEN.

DIAMANTEN PENNEN, los en met ebbenhouten of Ivoren houders, à *f* 5,— à *f* 14,—.

Rood, Wit en *Gekleurd* VLOEIPAPIER, à *f* 14,— à *f* 20,— p. riem.

COPIEERPAPIER 4o. en folio *f* 14,— p. riem.

Beste HOLLANDSCHE SCHRIJFINKT, à *f* 1,50 p. flesch.

ALIZARIN INKT in groote flesschen *f* 1,50. *Violet* COPIEERINKT, *f* 1,50 p. kruik, *Arnolds* COPYING-INK, *f* 1,50 p. kruik, *Stephens* COPYING INK, à *f* 0,50 c. p. kruikje.

Fraai geïllustreerd en gebloemd BILLETPAPIER met bijbehoorende Enveloppes.

GANZEBORDEN, DOMINO SPELLEN,

Bouwdoozen, Legkaarten,

PORSELEINEN VERWPOTJES, PENCEELEN,

Fijn wit en zwart Conté. (420)

Boekhandel: **G. KOLFF & Co.**, te *Batavia.*

THANS COMPLEET ONTVANGEN EN TE BEKOMEN:

HET BATAVIAASCH ALBUM,

VERZAMELING VAN EEN TIENTAL DER MEEST BELANGRIJKE GEZIGTEN VAN DE HOOFDSTAD VAN NEDERLANDSCH-INDIE,

geteekend door den Heer

C. T. DEELEMAN,

Civiel Ingenieur,

OPGEDRAGEN AAN ZIJNE EXCELLENTIE DEN MINISTER VAN STAAT

J. J. ROCHUSSEN,

Minister van Koloniën, Grootkruis, enz. enz.

PRIJS VAN HET ALBUM:

In fraai gelithografeerde Enveloppen . . . . . *f* 12,—

Hetzelfde *franco* toegezonden aan een opgegeven adres in Nederland met sierlijk etiquette. . . . . *f* 15,—

Geen Exemplaren van het Album zijn in Europa in den Handel.

Hetzelfde opgemaakt in 10 fraai vergulde Lijsten met glas en toebehooren *f* 60,—.

Alom in den Boekhandel op Java verkrijgbaar.

De Uitgevers,

(113) G. KOLFF *&* Co.

Door **H. M. VAN DORP,** te Batavia is uitgegeven

D. C. de Bruijn. Handleiding tot practische oefening in de

ZINSONTLEDING,

naar het werk van den Hoogleeraar **T. Roorda,** over de deelen der Rede en de Rede-ontleding.

Voor de scholen in Nederlandsch-Indie bewerkt.

(404) ***prijs f* — 50.**

Het Stoomschip PADANG

Kapt. GUYOT,

vertrekt den 11 dezer naar **Samarang** en **Soerabaija,** zullende met deze Boot gelegenheid bestaan ter verzending van Goederen voor **Macassar, Timor** en de **Molukkus.**

Informatiën bij

(418) W. CORES DE VRIES.

Het Stoomschip BATAVIA

Kapitein NEIJTS,

Zal op Zaturdag, den 11 dezer naar **Pontianak** en **Singkawang** vertrekken.

Informatiën bij

(364) W. CORES DE VRIES.

Passage naar Nederland.

Het Extra snelzeilend Ned. Barkschip

CHERIBON,

Kapitein **W. J. COERS,**

zal omstreeks **medio** Maart van hier vertrekken naar NEDERLAND.

De zeer doelmatige en nette inrigting van dezen **Bodem,** voorzien van eene ***Badkamer*** en alle mogelijke gemakken, maakt deze gelegenheid voor ***Passagiers*** tot eene allesints aanbeveelingswaardige.

Eene teekening van de Kajuitsinrigting bevindt zich ten kantore van de ondergeteekenden bij wien tevens verdere inlichtingen te bekomen zijn.

De Agenten

(412) LANDBERG, BEZOET DE BIE & Co.

Passage naar Rotterdam

[illegible] en snelzeilend Nederlandsch barkschip

HUIJDECOPER,

Kapt. C. P. MACK BLOK.

Aan boord van dit keurig ingerigt schip bevindt zich een geëxamineerd ***geneesheer,*** eene melkgevende ***koe*** en eene ***badkamer,*** terwijl de ruime en luchtige inrigting der hutten de meeste aanbeveling verdient.

Deze bodem zal, na op de kust geladen te hebben, tegen half Maart van hieruit de tehuisreis aanvaarden en heeft nog voor een paar *passagiers* ruimte over.

Adres bij

de Agenten,

(402) DUMMLER & Co.

Naar Soerabaija direkt

wordt Vracht en Passage aangeboden. met het Ned. Schip

FRIESLAND,

kapt. **Mispelblom Beijer,**

zullende deze bodem binnen weinige dagen zeilen.

Adres bij

de Agenten,

(401) DUMMLER & Co.

GELEGENHEDEN

NAAR NEDERLAND

met schepen der Heeren

A. VAN HOBOKEN & ZONEN.

Aanwezig in Indie:

ROTTERDAM, Kapt. Poort
CORTGENE, " Dunlop
TWEE ANTHONIJS, Kapt. van Rijn van Alkemade
De TRITON, Kapt. Adriaans
} vertrekken van Batavia maar nog onbepaald door de heerschende moussons.

De ZEPHIR, Kapt. de Vries, ligt te Soerabaija, vertrek nog onbepaald.

verwacht worden spoedig:

JASON, Kapt. van Buren,
MEDEA, Kapt. Lourens.

Adres bij REYNST & VINJU, te Batavia.

(390) " " ANEMAET & Co., te Soerabaija.

EERSTE BIJVOEGSEL
behoorende bij den
JAVA-BODE,
van Woensdag, 8 Februarij 1860, No. 11.

BEKENDMAKING.

Ingevolge bekomen last wordt bekend gemaakt, dat Zijne Excellentie de Gouverneur-Generaal gewone audientie zal verleenen op Woensdag den 15den Februarij 1860, des morgens te negen uren, aan het gouvernements hôtel te Rijswijk.

Belanghebbenden gelieven hunne aanvragen om audientie, onder duidelijke bekendstelling van namen en titels, te rigten aan den ADJUDANT VAN DIENST.

Buitenzorg, De Majoor-Adjudant,
26sten December 1859. R. F. DE SEIJFF.

Namens den Gouverneur-Generaal van *Nederlandsch-Indie* wordt bekend gemaakt, dat Zijne Excellentie op Zondag den 19den Februarij 1860, des middags te 12 uren, op het gouvernements huis te *Weltevreden* algemeene audientie zal verleenen aan alle departementen en collegien van algemeen bestuur, autoriteiten en ingezetenen, ter gelegenheid van de verjaring van 's Konings geboortedag.

EXTRACTEN uit het Register der besluiten van den Gouverneur-Generaal van Nederlandsch-Indie.

Buitenzorg, den 2den Februarij 1860. (No. 2)

(Staatsblad no. 12.)

Gelezen, enz.

De Raad van Nederlandsch-Indie gehoord;

Is goedgevonden en verstaand:

Te bepalen:

1o. dat te Sidhoardjo, hoofdplaats der afdeeling van dien naam (residentie Soerabaija), zal zijn gevestigd een afzonderlijk vendu-kantoor, op den voet van staatsblad 1822, no. 29;

2o dat de functien van vendumeester bij dat kantoor, onder genot van de daaraan verbondene inkomsten, zullen worden uitgeoefend door den adsistent-resident in die afdeeling;

3o. dat de borgtogt voor voornoemden vendumeester voor de comtabiliteit zijner betrekking wordt vastgesteld op een bedrag van *f* 2000 (twee duizend gulden).

Afschrift, enz.

Ten tweede: enz.

Ter ordonnancie van den Gouverneur-Generaal.
De Algemeene Secretaris,
A. LOUDON.

Buitenzorg, den 2den Februarij 1860. (No. 5.)

(Staatsblad no. 13.)

Gelezen de missive van den Minister van Staat, Minister van [illegible] December 1859, lett. A, no. 1/1529; Gelet op de besluiten van 29 November 1858, no. 40 (staatsblad no. 129) van 2 Februarij 1859, no. 12, van 13 Julij 1859, no. 2 (staatsblad [illegible] 26 Augustus 1859, no. 4 (staatsblad no. 60);

[illegible] en verstaan:

[illegible] Krachtens magtiging van het Opperbestuur te [illegible] koffij, welke overeenkomstig het bij de ordonnantie van 20 Februarij 1858 (staatsblad no. 19), gewijzigd art. 7 van het reglement in staatsblad 1833, no. 7, op Java en voor die, welke ter Westkust van Sumatra en in de residentie Menado, gedurende het jaar 1860, aan het gouvernement moet worden afgeleverd, aan den aanbrenger zal worden betaald *f* 10,50 (tien gulden vijftig cents), voor den pikol van 100 katties;

b. dat in de residentien Djokjokarta en Soerakarta, gedurende het jaar 1860, behalve de voorschreven betaling aan den aanbrenger, aan de inlandsche vorsten zullen worden uitgekeerd als belasting *f* 8,66 (acht gulden zes en zestig cents) voor den pikol van 100 katties; en aan de onafhankelijke prinsen, die zelven het product leveren, voor aanbreng en voor belasting, *f* 19,16 (negentien gulden zestien cents);

c. dat in de residentie Preanger-regentschappen en in de afdeeling Banjoewangi, gedurende het jaar 1860, aan den aanbrenger zal worden betaald, in het eerstgenoemde gewest *f* 5,25 (vijf gulden vijf en twintig cents) en in het laatstgenoemde *f* 6,43 (zes gulden drie en veertig cents) voor den pikol van 100 katties;

d. dat voor de op de West-Indische wijze bereide koffij, welke in de afdeeling Patjitan, gedurende het jaar 1860 aan het gouvernement wordt geleverd, behalve de voorschreven betaling van *f* 10,50, aan den aanbrenger zal worden toegekend de bij art. 4 van het besluit van 12 April 1844, no. 2, bedoelde premie van *f* —,83 (drie en tachtig cents) voor elken pikol van 100 katties;

e. dat voor de in de natte of roode schil geleverd wordende koffij, gedurende het jaar 1860, aan den aanbrenger zal worden betaald een zesde van den prijs, vastgesteld voor drooge koffij

Afschrift, enz.

Ter ordonnancie van den Gouverneur-Generaal:
De Algemeene Secretaris,
A. LOUDON.

Bij Koninklijk besluit van den 11den November 1858 no. 71, zijn bij de commissie tot de zaken der protestantsche kerken in Nederlandsch Oost- en West-Indie benoemd:

tot leden, de heeren S. F. van Hasselt, secretaris van de algemeene synode der Nederlandsche hervormde kerk en H. L. Oort, predikant bij de Nederduitsche Hervormde gemeente te 's Gravenhage

tot president, de heer F. de Willigen predikant bij de Nederduitsche hervormde gemeente te 's Gravenhage, thans vice-president.

tot vice-president, het lid K. N. Meppen, predikant bij de evangelische-luthersche gemeente te 's Gravenhage, en secretaris van de evangelisch-luthersche synode;

tot buitengewone leden of consulenten, jhr. J. J. Rammelman [illegible] oud-gouverneur van Curaçao, thans adviseur bij het departement van kolonien, en de heer J. D. van Herwerden, oud-[illegible] Oost-Indien, woonachtig te 's Gravenhage.

Civiel Departement.

Ontslagen:

[illegible] de telegrafist J. F. Potass.

Opgedragen:

De [illegible] waarneming der betrekking van resident der Wester-afdeeling van Borneo en van militairen kommandant aldaar aan den [illegible] infanterie van het Indische leger L. Rijsendaal.

Verleend:

Een tweejarig verlof naar Nederland, wegens ziekte, aan den ambtenaar op [illegible] S. A. Bachet, laatstelijk kommies-ontvanger der inkomende en uitgaande regten, tevens pakhuismeester te [illegible].

Benoemd:

Tot controleur der inkomende en uitgaande regten te Batavia, de kommies-controleur [illegible] Hildebrandt.

Tot officier van justitie bij den raad van justitie te Makassar, de griffier bij den raad van justitie te Padang mr. F. P. J. Fleur.

Tot substituut-officier van justitie bij den raad van justitie te Soerabaija, de griffier bij den [illegible] regter in de vijfde afdeeling op Java mr. F. D. C. V. [illegible], thans dienstdoende als auditeur-militair bij het leger te velde, uitmakende de tweede Bonische expeditie.

Tot controleur der tweede klasse bij het binnenlandsche bestuur in de residentie Palembang, de controleur der derde klasse aldaar H. van Amstel.

Door de hieronder genoemde autoriteiten zijn de volgende beschikkingen genomen.

Door den Directeur van Financiën, gedurende de maand December 1859.

Benoemd:

Tot eersten klerk bij de directie van financiën, C. E. Schrader, laatstelijk klerk op het residentie-kantoor te Palembang.

Door den Directeur der Burgerlijke Openbare Werken, gedurende de maanden December 1859 en Januarij 1860.

Bevorderd:

Tot opzigters der derde klasse, de élève-opzigters C. H. Coenraad en F. W. Bonset, met bepaling dat eerstgenoemde te Pontianak (residentie Wester-afdeeling van Borneo) en laatstgenoemde ter hoofdplaats Tagal gevestigd blijft.

Overgeplaatst:

Van Madioen naar de hoofdplaats Batavia, de élève opzigter G. G. van Gijen.

Van Batavia naar de hoofdplaats Madioen, de élève opzigter Th. la Fontaine.

Door den Directeur der Middelen en Domeinen, gedurende de maand Januarij 18 09

Benoemd:

Tot kommies-ontvanger der inkomende- en uitgaande regten, tevens havenmeester te Toeban (Rembang), de onderkommies bij de recherche te Samarang G. F. Janitz.

Tot onderkommies bij de recherche te Samarang, de klerk bij de directie der middelen en domeinen P. A. Klerks.

Door den Resident van Pekalongan, gedurende de maand Januarij 1860.

Benoemd:

Tot griffier bij den landraad te Pekalongan J. W. F. Lutter, laatstelijk griffier bij de landraden te Patti en Koedoes.

Door den Adsistent-resident van Buitenzorg, gedurende de maand December 1859.

Benoemd:

Tot klerk, tevens griffier van den landraad te Buitenzorg, J. H. Vorstman.

Door den Gouverneur der Moluksche eilanden, gedurende de maand December 1859.

Ontheven:

Wegens ziekte, uit zijne betrekking, de waarnemende opziener van Boeroe G. J. P. Canela.

Benoemd:

Tot waarnemenden opziener van Boeroe, de klerk en venduschrijver te Amboina A. G. Schimmhamer.

Door de Hoofd-Kommissie van onderwijs in Nederlandsch-Indie, gedurende de maand Januarij 1860.

Benoemd:

Tot onderwijzer aan de gouvernements lagere school te Malang, de derde onderwijzer aan de gouvernements tweede lagere school te Soerabaija R. Burg.

Tot derden onderwijzer aan de gouvernements tweede lagere school te Soerabaija, S. C. van der Bent, onlangs van verlof uit Nederland teruggekeerd.

Tot ondermeester aan de hervormde weeshuis-school te Samarang, de kweekeling aan die school J. A. Boijer.

Tot kweekeling aan de gouvernements eerste lagere school te Amboina A. H. van Gent.

Militair Departement.

Verleend:

Een tweejarig verlof naar Nederland, wegens ziekte, aan den kapitein der genie en sappeurs L. C. van Kerkwijk.

Marine Departement.

Door den chef van het beheer der Gouvernements schoeners en kruisbooten is gedurende de maand Januarij 1860 de volgende beschikking genomen.

Benoemd:

Tot eersten stuurman E. J. P. Privé, tijdelijk die betrekking waarnemende.

ADVERTENTIEN.

POST-KANTOOR.

Per stoomboot *Batavia*, bestaat er gelegenheid ter verzending van brieven naar Borneo's Westkust.

En per stoomschip *Padang*, voor Makassar, de Molukken, enz.

beide op Vrijdag, den 10den dezer.

Weduwen- en Weezenfonds
van de Officieren der landmagt in Nederlandsch-Indie

Naar aanleiding van het Koninklijk besluit dd. 16 October 1859 no. 65, opgenomen in het gouvernements besluit dd. 13 December 1859 no. 43 (zie javasche courant dd. 17 December 1859 no. 101 en staatsblad van dat jaar no. 105a) worden verzocht zich tot de directie van bovengenoemd fonds te wenden, alle uit hetzelve in Indie aanwezige bedeelden, aan wie de bedeeling is toegekend voor den 1sten Januarij 1860 en voor zooverre zij daarop op dien datum nog regt hadden, voorzien van alle bewijsstukken (authentieke) vereischt om te kunnen overgaan tot eene herziening der hun thans uit dat fonds toekomende inkomsten, alsmede ter bepaling van hetgeen door hen daaraan nog moet worden bijgedragen; een en ander op grond van de artikels 1 §§ *d*, *h*, *i*, *k*, *l*, *m* en *n*, zoomede 2 en 3 van dat Koninklijk besluit, in verband met de artikels 18 t/m 25 en 30 van het reglement in staatsblad 1842 no. 33.

Eveneens worden opgeroepen, alle in Indie aanwezige gepensioneerde officieren, gehuwde deelgenooten aan gemeld fonds, alsmede weduwenaars met kinderen, nog in de termen van bedeeling vallende, om zich tot genoemde directie te wenden, onder overlegging van de bewijsstukken, benoodigd ter bepaling van hetgeen zij, ingevolge artikel 3 van dat Koninklijk besluit, nog aan het fonds hebben bij te dragen; ten einde later hunne weduwen en kinderen kunnen treden in het volle genot der verhoogde bedeelingen.

VENDUTIEN.

Op Donderdag, den 9 Februarij, voor het collegie van Boedelmeesteren.

en

Voor het commissiehuis van Abeelen, Dennison & Co.

Op Vrijdag, den 10 Februarij, voor het woonhuis van mejufvr. van Citters, op Tana Abang, door Abeelen, Dennison & Co.

en

Voor het commissiehuis van Gebr. Roselje & Co.

Op Zaturdag, den 11 Februarij, verkoop van pandjes goederen aan de beurs.

Op Maandag, den 13 Februarij, voor het woonhuis van den Heer Jhr. J. C. Reijnst, door Gebrs. Roselje & Co.

en

Tegen 4 pCt. voor het commissiehuis van van Riet en ter Gouw.

Op Dingsdag, den 14 Februarij, voor rekening des boedels van wijlen Lim Djoannio, op Kali Besaar.

en

Voor de pakhuisen van Kopersmit & Co., door Gebrs. Roselje & C.

Op Woensdag, den 15 Februarij, voor het woonhuis van Dr. Reiche, op Weltevreden naast de Roomsche Kerk, door Gebrs. Roselje & Co.

en

Voor het commissiehuis van van Slooten, Morgan & Co.

MARINE-HOTEL. — C. Abrahams, van Amsterdam. — J. W. S. v. d. Aa, van Idem. — A. Makkers, van Idem. — C. den Berger, van de Reede. — Dunlop, uit het Hospitaal. — A. B. Essink, van Batavia. — W. J. Bakker, van Glasgow. — A. J. W. Schreuder, van Batavia. — Adriaans, van Nederland. — Pels Rijken en familie, van Idem. — C. Burmer, van Idem. — C. F. Koch, van Padang.

JAVA-HOTEL. — G. A. van Heerdt tot Eversberg, van Salatiga. — J. M. Gonsalves, van Cheribon. — G. H. Scheppers, Samarang. — J. J. W. Boers, van Samarang. — R. N. Bär, van Samarang. — J. Tomei, van Palembang. — W. A. J. Kuller, van Muntok. — J. Sonnenberg en Familie, van Nederland. — J. F. A. Rapp, van Nederland. — A. de Veer de Rochemont en Familie, van Mr. Cornelis. — W. van der Linden, van Pembrey. — Van Bevervoorde, van de Reede. — den Berger, van Id.

HOTEL DER NEDERLANDEN. — D. A. Pergsma, van Utrecht. — M. N. Wichers, van Groningen. — M. C. Canter Visscher, van 's Gravenhage. — J. L. Furlage van Amsterdam. — H. Knappert, id. van Schiedam. — P. van Maasdijk, van Rotterdam. — J. A. Junquies van Hugmode. — J. Van Boxel van Nederland. — Kolonel Tjassens, van de Reede.

HOTEL WILLEM II. — Mahieu, van Banka. — C. C. Floris, van Samarang. — E. J. Floris, van Idem. — Winterwich en echtgenoot, van Onrust.

Telegram van Boni.

Wij ontvingen gisteren den volgenden telegram:

De Bonische rijksornamenten zijn den 21sten Januarij aan de kommissarissen afgegeven.

Aroe Palakka is den 31sten geïnstalleerd als koning van Boni.

De gezanten van Sopeng wachten op het rijkszegel, om het contract te sluiten.

Twee Javaansche deserteurs zijn uitgeleverd.

De gezondheidstoestand der troepen is gunstig.

BATAVIA.

Wij maken opmerkzaam op de eerste opvoering van *Marie de Rudenz*, op a. s. Vrijdagavond, ten benefice van Mr. en Mad. Guille. Niet om de verwachtingen des publieks hoog te spannen door een uitzigt te geven op een oorspronkelijke en meesterlijke kompozitie, maar om opmerkzaam te maken op de vermeldenswaardige bijzonderheid, dat deze opera hier door den heer Guille is gekomponeerd, is het, dat wij er melding van maken en het publiek opwekken, deze voorstelling — abonnement suspendu — te gaan bijwonen. Wij doen hulde aan den ijver van den tweeden orkestmeester, die zijn krachten heeft gewijd aan de zamenstelling eener opera. Moge er dan oorspronkelijkheid aan ontbreken, zij streven is loffelijk en verdient goedkeuring en aanmoediging. De beroemde Meijerbeer is zelfs niet oorspronkelijk gebleven in zijn laatste opera; *Le pardon de Ploermel*, maar heeft zich-zelf hier en daar gekopiëerd, en wanneer wij dit in aanmerking nemen, kan men dunkt ons, den heer Guille dat gemis aan oorspronkelijkheid niet al te hoog aanrekenen.

Wij komen na de opvoering op zijne opera terug.

— Wij kunnen onze ijs-lievende lezers mededeelen, dat den 20sten December ll. van Boston een schip met een lading van 600 ton ijs naar Batavia is vertrokken.

— Met genoegen deelen wij mede, dat de heer Vreede Bik, laatstelijk resident van Soerabaija, bij het erlangen van zijn eervol ontslag uit 's lands dienst, als een blijk van tevredenheid der regering benoemd is tot kommandeur van de orde der Eikenkroon.

— Gelijk onze lezers reeds uit vorige mailberigten bekend is, is in het hoofdkiesdistrikt Amsterdam een vacature als lid der Tweede Kamer ontstaan, door het overlijden van den heer Stolte. Onder de kandidaten ter vervulling dezer vacature komen o. a. voor de heeren P. van Rees, oud- resident van Batavia, en W. Poolman, voormalig president der Factorij van de Nederlandsche Handelmaatschappij te Batavia.

— Uit Amsterdam schrijft men ons: Het zal er spannen op Dingsdag den 27 December, met de keuze van een lid voor de tweede kamer. De keus staat tusschen Mr. J. Heemskerk, Az. van de *liberalen*, en W. Poolman, ex-president van de factorij, of Mr. Bake, die brochures schrijft, van de *conservativen*. Alle zeilen worden bijgezet om te winnen, waarschijnlijk zal het op een herstemming uitloopen.

— Uit Telok Betong (Lampongs) meldt men ons, dat daar in den nacht van den 1sten dezer een hevige brand heeft gewoed. Nadere bijzonderheden deelen wij in ons volgend no. mede.

— Aan een brief uit het hoofdkwartier te Palakka ontleenen wij:

„De krijgstucht en de goede geest onzer troepen zijn buitengewoon. Ik geloof, dat er weinig voorbeelden bestaan van zulk een magt bijeen gelegerd, waar alles zoo goed en geregeld gaat. Gedurende de geheele expeditie is er slechts één geval voor den krijgsraad geweest."

— Door den bevelhebber der Bonische expeditie is de volgende order uitgevaardigd:

No. 10.

Aan de Zee- en Landmagt van Bonische Expeditie.

De oorlog met Boni is geëindigd.

In eene maand tijds zijt gij binnen Katjang, Singaij, Boni, Pasempa, Pampanoea getrokken, en de rivier Tjinrana opgevaren en hebt gij de vijandelijke strijdmagt verslagen en verstrooid.

De koningin van Boni heeft het land moeten verlaten en is, evenals haar oom en raadgever, Dato Sawito, van hare waardigheid ontzet; het volk is in geheele onderwerping gekomen.

Het rijk van Boni, dat met Goa in rang de eerste bondgenoot van het Gouvernement was, is van dien rang vervallen en zal voortaan slechts een leen van het Gouvernement zijn.

Oud Boeloe Komba, Katjang en Singaij, worden tot duurzame herinnering aan deze overwinning bij het gebied van het Gouvernement ingelijfd, en wordt dadelijk onder het gezag van het Gouvernement gesteld.

De Eilanden Boneraren en Dalaa, die sedert de ver-

eenigde O. I. kompagnie als leen aan Boni waren geschonken, keeren weder onder het regtstreeksche gezag van het Gouvernement terug.

De Bonische rijkssieraden, die door de koningin zijn weggevoerd, zijn teruggeëischt en worden aan het Gouvernement uitgeleverd.

De onafhankelijke landschappen Soping, Wadjoe en Goewoe zijn bereid om contracten van vrede en vriendschap met het Gouvernement te sluiten, en het zelfs als opperheer te erkennen.

Datoe Mario-ri-wawa, die eene schuld met het Gouvernement te vereffenen heeft, onderwerpt zich aan eene afdoening.

Aan Lamoeroe is de uitlevering opgelegd van de zes nog niet teruggekeerde deserteurs van de bezetting van Singeri.

Nimmer is de magt van het Gouvernement op het Eiland Celebes zoo groot geweest als thans.

Eene betere kennis van het binnenland en eene goede verkenning van de rivier Tjinrana, stellen ons in staat om dezen invloed te behouden.

Dit alles is aan uwe volharding en uwe toewijding aan 's Konings dienst te danken. Waren de diensten van alle onderdeelen der krijgsmagt dezelfde, zij hebben daaraan mede hun aandeel gehad, dat niet had kunnen gemist worden.

Ieder der onderdeelen heeft, zoo wel te water als te lande, elk volgens zijne specialiteit, tot de verkregen uitkomsten bijgedragen, en aandeel in den verworven roem onzer wapenen verkregen. Laat dan nimmer door eenigen naijver uw aandeel aan de behaalde voordeelen verduisteren.

Reeds is de blokkade der Bonische kust opgeheven en ik ben op middelen bedacht, om het Maritiem station der Bonische golf geheel op te heffen, en de korpsen der Landmagt naar hunne respective garnizoenen te doen terugkeeren, ten einde niet te lang door de toenemende westmoesson hier te worden vastgehouden en u beschikbaar te maken, wanneer het noodig is, andere vijanden van onze heerschappij te bestrijden.

In andere stations of in uwe garnizoenen teruggekeerd, wees indachtig aan het uitmuntend gedrag, dat gij hier gehouden hebt, en aan uwe verpligting om daarin te volharden.

Ik zal uwe diensten en uwe houding niet vergeten en hen steeds gedenken als de voortreffelijkste, die ik gedurende mijne Militaire loopbaan heb bijgewoond.

Palakka, 8 *Januarij* 1860.

De Luitenant Generaal, Adjudant des Konings in buitengewone dienst, Kommandant van het Indische Leger en Bevelhebber over de Land- en Zeemagt der 2de Bonische Expeditie.

(w. g.) VAN SWIETEN.

Batavia. Aan de fabriekanten L. J. Enthoven en Co. te 's Gravenhage is den 19den November 1850 door Z. E. den Minister van Staat, Minister van Koloniën voor den tijd van 20 jaren concessie verleend van het uitsluitende regt, om de stad Batavia en voorsteden, en dus alle publieke en partikuliere gebouwen, welke zich daarin bevinden, door middel van gas te verlichten. Voor het bouwen eener gas-fabriek zal het gouvernement, zoo mogelijk, een voldoend stuk grond, gelegen in de onmiddelijke nabijheid van eene rivier of bevaarbaar kanaal en zooveel mogelijk aan den door gas te verlichten weg, in erfpacht of eigendom aan de concessionarissen afstaan. Deze fabriek zal zoodanig moeten worden ingerigt, dat zij door eenige eenvoudige veranderingen ook voor het vervaardigen van olie-gas kan worden gebezigd. De concessionarissen hebben zich verbonden, om met het vervaardigen van steenkolen-gas te beginnen en zoolang het gebruik maken daarvan noodzakelijk is, altijd eene hoeveelheid steenkolen te Batavia in voorraad te hebben, genoegzaam om in de behoefte van een jaar te voorzien, zullende zij nimmer uit Europa aangevoerde steenkolen mogen koopen, tenzij twee of meer hunner uittezenden ladingen door schipbreuk of vergaan der schepen niet in Indie mogten aankomen. Daarentegen zullen aan de concessionarissen gedurende den tijd hunner concessie worden gerestitueerd de inkomende regten of andere belastingen, welke eventueel op steenkolen of andere tot het vervaardigen van gas dienende materialen, gelijk ook op de voorwerpen tot de exploitatie van het gas vereischt, mogten worden geheven. Het gas zal te Batavia moeten worden ontstoken op primo Januarij 1862, zijnde verschillende boeten gesteld op een later onsteken. Tot zekerheid voor de juiste uitvoering der concessie hebben de concessionarissen aan het gouvernement het regt gegeven tot het nemen van eene hypotheek op hunne vaste goederen in Nederland ten bedrage van *f* 100.000.

De gasverlichting zal zich uitstrekken tot alle hoofdwegen:

a. Van den Boom af, langs den afgepaalden weg door de stad, langs Molenvliet, Noordwijk, Weltevreden, Passer Senin, Kramat, Salemba tot Meester Cornelis aan den dwarsweg naar de passer . . . $8^2/_3$ palen.

b. Gang Ketapang van den hoek af der oude linie (zoogenaamde linie van van den Bosch), langs de schoutswoning tot Pintoe Besi . . . . 2 palen.

c. Batoe Toelis of Beerendrechtslaan . $^1/_2$ paal.

d. Gang Chaulan tot Petodjo . . . . . $^1/_2$ »

e, overkant Molenvliet van de linie tot de woning van den heer baron de Kock . . . . . . $^1/_3$ paal.

f. Rijswijk . . . . $^2/_3$ »

g. Gang Patjenongan . . . . $^1/_2$ »

h. Gang Polonis, Secretarie-laan en langs de citadel . . . . 1 paal.

i. Tana Abang van de Harmonie af tot op den berg, met een gedeelte dubbel . . . . . 2 palen

k. Koningsplein . . . . $2^1/_2$ »

l. Gang Scott en Gang Holle . . . . . $^1/_2$ paal.

m. Kebon Siri tot de brug Kwitan . . 2 palen.

n. van Pintoe Besi langs Goenoeng Sahari tot aan de Sipaiers brug . . . . $^2/_3$ paal.

o. langs alle officiers-woningen, niet opgenomen in de lijn, begrepen sub *a*, maar bovendien met pijpen door de kampementen der infanterie, artillerie, van het garnizoens-bataillon en de geneeskundige dienst; langs de woning van den kommandant, het Koningsplein; voorts op de Willemsbrug door het genie kampement en tot de kazerne te Meester-Cornelis . . . . $4^1/_2$ palen

p. Passer Baroe . . . . $^1/_2$ »

Totaal $26^5/_6$ palen

Op deze lengte van ruim 40,000 Ned. ellen zullen geplaatst worden 675 lantaarnen, voor welke lantaarnen, het leggen der pijpen en het oprigten der fabriek de concessionarissen hoegenaamd geene vergoeding ontvangen. Mogt echter het getal van 675 lantaarnen overschrden worden, op aanwijzing eener door het gouvernement te benoemen speciale commissie, die de plaatsing der lantaarns regelt, dan zal voor elken lantaarn, mits niet verder dan 60 Ned. ellen van de bestaande buizen-leiding opgesteld wordende, in eens *f* 60 door het gouvernement worden gevalideerd. De 675 gaslichten zullen ieder jaarlijks moeten branden 1,800 uren, te verdeeelen naar de keuze van het gouvernement. Ieder gaslicht zal een lichtvermogen moeten hebben van 14 waskaarsen van 12 in een pond, terwijl het gas volmaakt gezuiverd zal moeten wezen, zoodat het een stuk wit papier, verzadigd in eene oplossing van loodsuiker, niet kleurt en bij de verbranding geen stank achterlaat. Voor deze verlichting, het ontsteken, uitmaken, in orde en schoonhouden daarvan zal het gouvernement 's jaars betalen *f* 60,000 en voor elken, lantaarn meer, dan de bovengenoemde 675, *f* 90 's jaars. De concessionarissen zijn bovendien verpligt in alle publieke gouvernements en partikuliere gebouwen het gas te leveren tegen een maximum van een cent per kubieke Engelsche voet gas, en voor het aanbrengen der gasleidingen in woningen en gebouwen langs de hoofdbuizen gelegen, te berekenen hoogstens *f* 50 voor den prijs van de hoofdbuis naar ieder gebouw, en hoogstens *f* 35 per licht voor de buizenleiding in de gebouwen, met inbegrip van lampen-ornamenten of kroonen volgens hunne modellen, doch met uitzondering der gasmeters. Bij toeneming van het debiet van gas zal het gouvernement volgens tarief jaarlijks minder aan de concessionarissen betalen voor de straat-verlichting. Zoodra het mogt blijken, dat de vooruitgang der wetenschap eene voor *Oost Indie* goedkoopere wijze van gasbereiden zal hebben doen ontdekken, en het proefhoudende daarvan door ondervinding zal zijn bewezen, zullen de concessionarissen verpligt zijn, dat veranderde stelsel in hunne onderneming onder zekere bedingen in te voeren.

Verder zijn zij gehouden, om bij hunne fabriek binnen een jaar na het gereed zijn van dat établissement een atelier te voegen, waarin de ustensilen tot de gasfabrikatie behoorende, kunnen worden gerepareerd. Deze concessie zal na afloop van den termijn van 20 jaren telkens stilzwijgend geacht worden voor 5 jaren verlengd te zijn, tenzij 2 jaren vóór den afloop van elken termijn door eene van beide partijen de overeenkomst wordt opgezegd, in welk geval het gouvernement alle toestellen zal overnemen. Eindelijk hebben de concessionarissen zich verbonden, om op dezelfde grondslagen eene gasverlichting aan te brengen te Samarang, Soerabaija en overal elders, waar men eene straatverlichting met loopend gas verlangt; zullende alsdan den concessionarissen in Indie de voorkeur en geldelijke onderstand worden gegeven, indien de exploitatie van gouvernementswege wordt uitbesteed of aangeboden.

— Uit Boni zijn nog tijdingen ontvangen loopende tot 10 Januarij jl., dus vijf dagen later dan de berigten in ons nommer van 1 dezer.

In den stand van zaken was geene verandering gekomen. Het hoofdkwartier bevond zich nog te Palakka. Een gedeelte der kavallerie en artillerie en nog eene Europesche kompagnie van het 4de bataillon infanterie waren teruggezonden naar Java. Z. M. stoomschip *Gedeh* schijnt echter het daarvoor bestemde transportschip niet naar Java te hebben kunnen slepen en het naar Makassar te hebben gebragt. Dit althans moet worden opgemaakt uit de omstandigheid, dat de *Gedeh* nog niet op Java aangekomen en haar kommandant in last had om, bij blijkende onmogelijkheid om het transportschip naar Samarang te slepen, het naar Makassar te brengen.

Nog eenige ondergeschikte hoofden waren bij den generaal van Swieten in onderwerping gekomen. Aroe Oedjong was nog niet gearriveerd, waarschijnlijk omdat men het in het nabuurige Wadjo nog niet eens is geworden over den persoon, die tot matoewa of hoofdvorst van dat land moet gekozen worden.

Op den 11den Januarij zou nogmaals eene kleine maritieme divisie kruisbooten en sloepen de rivier van Tjenrana opvaren.

(*Jav. Cour.*)

Soerabaija, 1 Februarij. Uit goede bron vernemen wij, dat de bedienden van de heeren Waldeck en luit. Bangert uit handen der Dajakkers door hadji Mohammat Taib zijn gelost voor zestig gulden, en door dezen in bewaring zijn gegeven, op zijne terugreize naar Bandjermassing, aan een Inlandsch hoofd van eene naburige kampong.

Het bestuur doet alle moeite deze personen in handen te krijgen, doch was daarin bij het vertrek van Zr. Ms. stoomschip *Merapi,* 26 Januarij, nog niet geslaagd.

Den 27sten Januarij is eene expeditie onder de bevelen van den luit. ter zee eerste klasse de Haas, met de *Suriname Boni, Bonnet,* gewapende barkassen en sloepen, een kapitein der infanterie, 4 luitenants, benevens 200 man troepen en eene halve batterij artillerie naar de plaats des onheils vertrokken, ten einde te zien, in hoeverre het ligten der *Onrust* mogelijk is, en tot het bestraffen der moordenaren, welke zich volgens ingewonnen berigten aldaar versterkt hebben. (*Oostpost.*)

— Eenige weken geleden werd te *Priaman* aangebragt een *Hand-Dorschmachine* (Engelsch model) afkomstig uit de *Koninklijke fabriek van Landbouwwerktuigen* van den Heer W. Jenkel te *Utrecht.*

De geheele machine is van ijzer, uitgenomen de strootafel en het zijschot, dat deze tafel ondersteunt.

De kosten bedragen *f* 272.—

De machine schijnt onverslijtbaar te zijn.

Eene eerste proef met dorschen genomen, is boven verwachting goed uitgevallen.

De proef werd genomen met eene mijt padi, gemiddeld lang 10, breed 8 en hoog 7 Rhijnl. voeten, dus een kubieke inhoud van 480 of ongeveer 500 Rhijnl. voeten. Het stroo (de halm met de airen) was gemiddeld twee R. voeten lang.

Twee personen kunnen de machine met gemak draaijen. Er zijn 2 krukken aan.

Een persoon moet het graan inschuiven; één moet het gedorschte graan en stroo wegruimen, en twee zijn noodig om het graan op de strootafel te leggen.

In het geheel zijn er dus 6 personen benoodigd, die elkander in hunne werkzaamheden kunnen vervangen.

Juist in drie uren tijds was de geheele mijt afgedorscht. Het stroo was schooner dan het hier met de voeten kan worden afgedorscht. Om dezelfde hoeveelheid met de voeten te dorschen, heeft men naar schatting vijfmaal meer personen noodig. Er zullen later proeven genomen worden, om tot eene juiste vergelijking te komen.

In die drie uren tijds zijn gedorscht 350 koelaks padi (ongepelde rijst). De koelak, hier bedoeld, houdt in $12^1/_2$ Amsterd. pond of 10 katties rijst. gepelde padi), zoodat er 10 op een pikol gaan. De gedorschte padi ten bedrage van 350 koelaks, zoude dus zijn 35 pikolsmaten.

Een pikolmaat (in volume, niet in zwaarte. houdt in ca. 85 kop Ned. maat, zoodat die 35 pikolmaten bedragen $29^7/_4$ Ned. mud.

Er zijn dus per uur gedorscht bijna 10 mudden padi, goed schoon gewand.

Deze hoeveelheid is omtrent het dubbele van hetgeen men in Europa verkrijgt. De reden hiervan is, dat het stroo hier veel korter is, (zijnde in Europa gemiddeld 4 voet lang;) en er dus naar evenredigheid meer graan vervat is in een gegeven mijt.

De inlandsche hoofden en al de overige toeschouwers stonden verbaasd over de gemakkelijke en spoedige werking der machine. Het is te voorzien, dat er velen zullen besteld worden.

Deze machine komt niet voor in de 6de prijscourant van die fabriek. (*Pad. N. en Adv. blad*)

Aankomst der Mail.

In den morgen van den 5den dezer kwam alhier ter reede van Singapore, het Ned. Ind. stoomschip Palembang, kapit. Kuller, medebrengende de brieven en dagbladen loopende tot den 26sten December 1859. Wij deelen onzen lezers hieronder het voornaamste daaruit mede.

ALGEMEEN OVERZIGT.

Rotterdam, 23 December. Er hebben zich in de laatste dagen weder moeijelijkheden opgedaan in de zaak van het congres. Vooreerst eischt de paus — zoo men zegt althans — den voorrang op het congres en tevens dat Frankrijk Civita Vecchia zal ontruimen. In dat geval zou de kardinaal Antonelli den paus vertegenwoordigen. Ten andere moet er geschil bestaan over de [illegible] zal worden, zamen- [illegible] zijnd gerucht, zou de Russische gezant aldaar van zijne regering in last hebben aan het gouvernement van keizer Napoleon kenbaar te maken, dat zoo Engeland niet terugkomt van zijn besluit, om geen der leden van zijn kabinet naar het congres te zenden (lord Wodehouse, onder-secretaris van staat voor buitenlandsche zaken, en lord Cowley zijn daartoe aangewezen), Rusland zich ook niet door zijn minister van buitenlandsche zaken zal laten vertegenwoordigen, en dat keizer Alexander de opening van het congres op 22 Januarij wenschte bepaald te zien. Men voegt er bij, dat ook Pruissen geweigerd zou hebben, den heer von Schleinitz, min. van buitenl. zaken, naar het congres af te vaardigen, bijaldien prins Gortschakoff Rusland niet vertegenwoordigt. Tot dusverre (23 Dec.) schijnt daaromtrent nog geen besluit gevallen te zijn. Van de gevolmagtigden van Napels, Spanje en Zweden kan mede nog niets met genoegzame zekerheid gezegd worden. Sardinie wordt door den graaf de Cavour vertegenwoordigd, die reeds als zoodanig benoemd is; doch die benoeming zal eerst worden openbaar gemaakt, zoodra de overige mogendheden ten deze zijn voorgegaan.

Onder de geruchten behoort, dat Frankrijk eene bijzondere schikking zal voorstellen aangaande de beraadslagingen van het congres over de kwestie van den Kerkelijken Staat. Men zou namelijk aannemen, dat deze kwestie meer bijzonder de Katholieke mogendheden aangaat en dat dus Frankrijk, Oostenrijk en Spanje zich bezig zouden houden met de hervormingen, die in den Kerkelijken Staat moeten worden ingevoerd. Later zou het congres dan van de genomen maatregelen acte nemen. Ook zou in het plan liggen om in Rome, ter bescherming van den paus, een Fransch-Oostenrijksch-Spaansch garnizoen te leggen. Wij moeten hier echter herhalen, dat dit een en ander niets als geruchten zijn en dat sommige, doorgaans goed onderrigte bladen integendeel verzekeren, dat Rome weldra door de Fransche troepen zal worden ontruimd.

De benoeming van den heer Buoncompagni heeft nog al aanleiding tot gekibbel gegeven. Hij is nu echter naar Toskane vertrokken en, volgens eene telegrafische depeche uit Turin van gisteren, met veel geestdrift te Florence ontvangen. In dit groothertogdom bestaan thans vier partijen: aanhangers van het huis Lotharingen, aanhangers van Mazzini, voorstanders van een bewind van Midden-Italie en voorstanders der inlijving bij Sardinie. De heer Ricasoli behoort tot laatstgenoemde partij. De voorstanders der derde partij dringen dagelijks aan op de bijeenroeping der nationale vergadering, in de overtuiging, dat het vraagstuk alleen kan opgelost worden door de oprigting van een Midden-Italiaansch koningrijk.

Naar men hoort zal de regering der hertogdommen Parma, Modena en de Romagna genaamd worden: *Kon. regering van Aemilia,* naar den naam, dien deze landstreek had, toen zij in het Romeinsche keizerrijk eene provincie van Gallia Cisalpina was, en toenmaals afkomstig van de Via Aemilia, tusschen Roma en Rimini.

Een telegram uit Madrid meldt, dat den 15den dezer

door de Mooren, ter sterkte van wel 15,000 man, weder een aanval op de verschansingen der Spanjaarden voor Custa is gedaan, maar dat zij met de bajonet teruggedreven en met een verlies van 1500 man afgedeinsd zijn, terwijl aan de zijde der Spanjaarden slechts 30 man sneuvelden en 42 gewond werden.

Een Engelsch dagblad van Gibraltar, de *Chronicle*, behelst in zijn nommer van den 8 dezer eene uit Magador ontvangen opgave van de gewapende magt, welke door de in dat deel van Marokko gevestigde volksstammen voor den oorlog tegen Spanje geleverd is. Zij bestaat gezamentlijk uit 44,100 ruiters en 116,700 man voetvolk.

Terwijl het bestuur der maatschppij voor de doorgraving der landengte van Suez de werkzaamheden op het terrein doet voortzetten, in weerwil van het verbod der Porte, vleit men zich te Parijs met de hoop, dat Engeland thans, nu die onderneming door Frankrijk en andere mogendheden bij den sultan opentlijk en regtstreeks ondersteund wordt, haar niet langer zal tegenhouden. Men verwacht te Parijs wel niet, dat het Engelsche gouvernement bepaalde toestemming zal geven, maar hoopt, dat het, zonder zijne vroeger geopperde tegenbedenkingen in te trekken, lijdelijk zal toezien, terwijl de onderneming doorgezet wordt.

Het is bekend dat het Fransche gouvernement sedert eenigen tijd bijzondere opmerkzaamheid heeft gewijd aan hetgeen langs de Roode Zee voorvalt, en dat het in noordoostelijk Africa een weg voor Frankrijks handel en invloed zoekt te banen. Thans berigt de *Times*, dat eene haven, met name Adzol, door de regering van Abyssinie aan Frankrijk is afgestaan, en dat er een Fransch oorlogschip verwacht wordt om daarvan bezit te nemen. Uit Engeland valt weinig nieuws te melden. Naar mate de opening van het parlement nadert, neemt de belangstelling toe in 'slands inwendige aangelegenheden, die door de politieke gebeurtenissen in het buitenland op den achtergrond waren geraakt. Zoo doet b. v. de beweging van de de parlements-hervorming weder veel van zich hooren. De heer Bright heeft weder ten gunste der hervorming verscheidene redevoeringen uitgesproken; men gelooft dat zijne partij echter geen overdreven eischen aan de regering zal doen, uit vrees anders niets te zullen verkrijgen.

De beweging der R. Katholieken in Ierland ten gunste van de handhaving van het wereldlijk gezag des pausen, is ook tot Engeland overgeslagen; te Halifax is bereids met dat doel eene meeting gehouden, terwijl in de maand Januarij te Londen eene groote vergadering in dien geest zal plaats hebben.

De *Sunday Times* gewaagt van het gerucht, dat er oneenigheden ontstaan zijn in het Engelsche kabinet tusschen twee der voornaamste leden, namelijk tusschen lord John Russell en lord Palmerston, terwijl de vertraging, die de bijeenkomst van het congres ondervindt, daaraan moet worden toegeschreven. Het weekblad der oude torypartij, de *John Bull*, spreekt ook van oneenigheid in het kabinet en zegt, dat die reeds zoo zeer is toegenomen, dat de hertog van New-Castle, de heeren Gladstone, Sidney Herbert en Cardwell (de Peelisten) voor eenige dagen hun ontslag hadden ingediend en dat het thans zelfs aan twijfel onderhevig is, of men den heer Gladstone nog tot de leden van het kabinet kan rekenen te behooren. De reden van deze oneenigheid zoude volgens het genoemde blad alleen gelegen zijn in de reform-bill, omtrent welker grondslagen men het maar niet eens kan worden. In hoeverre dit berigt juist is, kan niet worden gezegd; doch zooveel is zeker, dat lord Palmerston en al de overige ministers op twee na, sedert den 17den uit Londen naar hunne landgoederen zijn vertrokken, om welligt niet vóór Nieuwjaar naar de hoofdstad terug te keeren, hetgeen bij eene ophanden zijnde ministerieele krisis wel niet het geval zoude zijn. Ook moet hier niet uit het oog worden verloren, dat de berigten van de *Sunday Times* dikwijls zijn gebleken onjuist te zijn.

De beweging in Hongarije schijnt meer en meer een onrustbarend karakter aan te nemen. Volgens sommige bladen zou de Oostenrijksche regering besloten hebben, krachtige maatregelen te nemen tot verzekering der orde in dat land. Het thans in Italië staande vijfde legerkorps zou bevel hebben ontvangen, om naar Hongarije te marcheren, en ter beschikking van den gouverneur-generaal, aartshertog Albrecht, gesteld zijn. Andere berigten gewagen van een hooggaand verschil van gevoelen, dat ten aanzien van de regeringswijze in het algemeen en bepaaldelijk ten aanzien van de Hongaarsche aangelegenheid tusschen de leden van het keizerlijk geslacht zou bestaan, en brengen daarmede onder anderen de reis van den aartshertog Ferdinand Maximiliaan naar Madera en Brazilië in verband. Volgens dezelfde berigten zou de aartshertog Albrecht voornemens zijn de betrekking van gouverneur-generaal in Hongarije neder te legen. Het gemis aan eenstemmigheid in de hoogste kringen draagt tot verergering van Oostenrijks moeijelijken toestand bij, en te Weenen heerscht eene zeer neerslagtige stemming. Een in naam vrijzinnig ministerie, met een absolutischen eersten minister als [illegible] is, aan het hoofd, maakt alles nog raadselachtiger. De beraadslagingen der commissie, die benoemd is tot het voorslaan van middelen, om de tekorten van de Oostenrijksche staatskas te doen ophouden, moeten [illegible] weinig belangrijke uitkomsten hebben opgeleverd. Hare voorstellen zijn op zich-zelve van [illegible] en weinig afdoenden aard.

Het schijnt dat in Baden de uitvoering van het met Rome gesloten concordaat veel tegenkanting zal ontmoeten. Zoo is te Mannheim eene talrijke vergadering gehouden van R. Katholieken, waarin besloten is alle pogingen aan te wenden, om het werk ongedaan te maken. Onder anderen is besloten eene petitie tot de tweede kamer te rigten, waarin aangedrongen zal worden, om hare goedkeuring aan het concordaat te weigeren, terwijl er grond [illegible] om aan te nemen, dat ook petitien van dien aard uit vele andere deelen des lands bij de kamer zullen inkomen.

De *Dresdener Ztg.* legt eene verklaring af betreffende het doel der conferentie te Wurzburg. Het doel was, om overeenkomstig den algemeenen wensch in Duitschland aan den bond meer kracht en leven bij te zetten. Door het gemis van eendragt tusschen Pruissen en Oostenrijk zal dit zeer moeijelijk zijn.

Naar men uit Frankfort meldt is bij de Hannoversche regering de opzegging door Belgie van het verdrag nopens den Stader-tol ingekomen. Als grond tot deze opzegging wordt aangevoerd, dat Belgie te veel schade lijdt door het niet heffen van het tonnegeld aan de monden der Schelde, van de vele daar passerende Hannoversche schepen, hetgeen door de bij bedoeld verdrag aan Belgie verleende concessien niet kan worden opgewogen.

Eene discussie over het door de meerderheid der commissie van enquête gedane voorstel, om de in Junij jl. te Leuven gehouden verkiezing wegens omkooping te vernietigen, is in de laatste dagen bij de Belgische kamer van vertegenwoordigers zeer levendig geweest en kan nog wel eenige dagen duren. In de vorige week heeft zij de kamer gedurende vijf zittingen bezig gehouden. De liberale leden, welke het woord hebben gevoerd, deden vooral uitkomen, dat bij die verkiezing de uitdeeling van geld aan de kiezers is geschied door de hand van pastoors en kapellanen; in hun oog is het de voornaamste vrucht der gehouden enquête, dat de partijdige tusschenkomst der geestelijkheid bij de verkiezingen nu onwedersprekelijk gebleken en officieel gestaafd is. Van den anderen kant wordt de uitdeeling van geld en de tusschenkomst der geestelijken niet ontkend, maar beweerd dat het geene omkooping noch onzedelijke invloed is, door vergoeding van de kosten der reis naar de hoofdplaats van het kiesdistrict (alwaar de stemuitbrenging plaats heeft) de kiezers in staat te stellen, om hun stemregt naar eigen overtuiging uit te oefenen.

Prins Christiaan van Denemarken is tot gouverneur van Holstein benoemd. Hij heeft voor die eer bedankt.

Als eene bijzonderheid verdient vermelding, dat een der vier wetgevende kamers van Zweden, de stand der burgers, met eenparige stemmen heeft besloten, zich bij adres tot den koning te wenden met verzoek, om voor de Italiaansche bevolking het regt te pleiten, over haar bestuur zelve uitspraak te doen. Men weet dat Zweden tot de mogendheden behoort, welke op het congres vertegenwoordigd worden.

Een der voornaamste opperhoofden der bergvolken, op den regtervleugel van het leger in den Kaukasus, Mohamed Amin, heeft zich onderworpen, waarvan het gevolg is, dat de geheele bevolking van die landstreek het Russisch gezag erkend heeft. De keizer heeft den generaal Bariatinsky tot maarschalk benoemd.

LAATSTE BERIGTEN.

Parijs, 21 Dec. De benoeming van den heer Cavour tot plenipotentiaris schijnt thans zeker te zijn; daarentegen houdt men de keuze van den heer Martinez de la Rosa, als eersten of tweeden gevolmagtigde van Spanje, voor zeer twijfelachtig.

— Markies Antonini, ambassadeur van den koning van Sicilië, is te Marseille ontscheept.

—Graaf Orloff en zijne familie zijn naar Nizza vertrokken.

— 22 Dec. Graaf de Persigny is heden alhier aangekomen en heeft een langdurig onderhoud met den keizer gehad.

— Sedert eenigen tijd heeft men eene groote drukte opgemerkt aan de geschutgieterijen, de smederijen van Creusot en elders; men schrijft dit toe aan het onderzoek, waarmede de minister van oorlog thans bezig is, van een rapport van het comité der artillerie, strekkende tot reorganisatie van dat wapen.

— Heden is het 60 jaar geleden, dat de abt de l'Epée de vermaarde onderwijzer van doofstommen, de weldoener van het menschdom, is overleden. Er zijn lijkdiensten voor hem gedaan.

— Volgens brieven uit Rome blijkt het thans, dat de reden, waarom kardinaal Antonelli langen tijd weigerachtig bleef, den paus op het congres te vertegenwoordigen, gelegen was in de vrees zijn invloed te Rome-zelf daardoor te zien verzwakken, vermits reeds thans, nu zijn vertrek bepaald is, de overig kardinalen met veel meer vrijmoedigheid hunne meening uitspreken, en zelfs de hoop op den spoedigen val van den gunsteling des pausen niet verbergen.

— De berigten uit Hongarije zijn van allerongunstigsten aard; eene omwenteling schijnt niet lang meer te zullen uitblijven.

Londen, 22 December. Heden ochtend is de graaf van Camperdown, zoon van den beroemden admiraal burggraaf Duncan, in den ouderdom van 74 jaren overleden.

— De aanvoer van konijnen in Engeland uit België was in de laatste dagen aanzienlijk. Op een dag kwamen er 5 ladingen konijnen, die gezamentlijk 20,000 pd. wogen, uit Aeltre te Ostende, ter verscheping naar Engeland aan.

Londen, 27 December 1859. Staatkundig nieuws van groot belang is er niet, en buitenlandsche zaken hebben niets aantrekkelijks, tot aan het congres der groote mogendheden, dat tegen den 28sten Januarij wordt te gemoet gezien.

— In Italie is alles rustig, en begint men gunstiger te denken over de resultaten van het congres.

— De Mooren hebben verscheidene hevige aanvallen op de Spanjaarden gedaan, die weinig vorderen en hun taak moeijelijker vinden, dan zij zich voorgesteld hadden.

— De Fransche strijdmagt voor China bedraagt 8000 man, met inbegrip van mariniers en matrozen. De Engelsche troepen, sterk 6000 man van de landmagt en 6000 zeelieden, staan onder bevel van Sir H. Grant.

— De gouverneur van Hongkong heeft een instructie ontvangen, om het harde vonnis, over den heer Taurant uitgesproken, te verzachten.

Consols $95\frac{1}{4}$ tot $\frac{3}{4}$.

Suez, 6 Januarij. Nieuws is even schaarsch als vroeger; bij elke mail verwachten wij te hooren, dat er werkelijk troepen voor China langs den overlandweg vertrokken zijn, en tot nog toe zijn hier geen schepen, om ze op te nemen; wij hooren van artillerie en kavallerie zonder paarden.

Men zegt, dat de Fransche expeditie naar China reeds op weg is.

— De pacha van Aegypte heeft voor eenigen tijd bevolen, dat eenige gedeelten van de woestijn bij de landengte van Suez afgestaan zouden worden aan personen, die er op wenschten te bouwen. Hierdoor hebben de vertegenwoordigers van het kanaalplan zich gekreukt gevoeld, en bij Z. H. geprotesteerd tegen een inbreuk op hunne voorregten, wijl hun al den grond, die tot Suez behoort, beloofd is, met bepaling, dat daarover zonder hunne voorkennis en toestemming niet kan worden beschikt. Daar Said pacha juist afwezig is, moet de zaak tot aan zijn terugkomst blijven hangen.

— De *Medjidié* of *Red Sea Navigation Company* gaat van lieverlede te gronde, en Said pacha zal langzamerhand de eenige eigenaar worden van haar vlottend kapitaal. Wat hij dan met de stoombooten zal doen, moet later blijken. Er zijn nog drie overgebleven: in de een zijn de ketels onbruikbaar, de andere, met hulpstoomvermogen, is zoo lui, dat zij met moeite op 't water drijft, en de derde is geloof ik goed; maar de reparatie-middelen dier schepen zijn zoo gering, en er zijn geen dokken, dat het onmogelijk zal wezen, ze lang in goeden staat in de vaart te houden.

— Kladderadatsch drijft naar zijn ondeugende gewoonte den spot met het congres en de uitnoodigingen daartoe.

Keizer Napoleon zit aan een tafel, bezig met de uitnoodigingen tot het congres te schrijven. Voor hem staat een schotel met Italiaansche Salade, en de dame, in wier gezelschap hij is (keizerin Eugenie?) zegt tot hem: »gij had die sla versch moeten eten, nu wordt ze dagelijks meer oneetbaar."

— »Ik wil er een paar vrienden op verzoeken, dan mogen die ze eten."

De uitgenoodigde gasten nemen deel om de volgende redenen:

Oostenrijk. Ik ben er natuurlijk bij, want het geheele feest wordt immers op mijn kosten gegeven."

Engeland. Ik heb eerst de spijslijst nagezien en toen pas de uitnoodiging aangenomen.

Sardinie. Waar er sprake is van Midden-Italie moet ik ook wezen, dat laat ik mij niet ontnemen.

Midden-Italie. Wij komen gaarne; maar hij moet niets voorzetten, dat wij reeds lang in de maag hebben.

De verjaagde Italiaansche vorsten. Wij worden niet geïnviteerd; in een restauratie zullen wij ook niet? Dan zullen wij wel met drooge lippen moeten toekijken.

Pruissen en *Rusland*. Wij houden beiden niet van de fransche keuken; maar wij moeten er toch heengaan, om toe te zien, dat er ten minste *zuivere wijn* wordt geschonken.

NEDERLAND.

Van den specialen korrespondent van den Java-Bode.

's Gravenhage, 25 December 1859.

't Is een goede dag, mijn waarde redacteur, waarvan ik de dagteekening hierboven schrijf; en ik breng u mijne kerstgroete, al zal het feest reeds lang verstreken zijn, wanneer gij die ontvangt. Gelukkig dat het feest zelf niet van onze mail afhankelijk is en voor u ook aanbreekt, zonder dat ge er uit het westen de tijding van bekomen hebt.

Och, ware het met alle goede tijdingen zoo! of bedriegen wij ons zoo geheel, wanneer wij meenen, dat men in Indie aan sommige besluiten gaarne de reis zou besparen, om ze te kunnen uitvoeren, zoodra zij genomen waren? Gij verlangt zeker geene voorbeelden hiervan, en het zou ook ons weinig passen te gissen naar 'tgeen men op Java het liefst verlangt. Toch ondanks den afstand tusschen moederland en kolonien, dien iedereen kent en de eveneens algemeen bekende periodieke wisseling van berigten, was men hier voor weinig tijds meer of minder de dupe eener mystificatie, die geheel aandruischte tegen de waarheid en zelfs tegen de mogelijkheid. Plotseling namelijk werd het gerucht verspreid — en het baseerde zich op een telegram uit Triest — dat er een opstand in Batavia-zelf was uitgebroken. Bij de eerste tijding er van, dacht men er niet aan, dat de mail nog niet te Triest kon zijn gearriveerd; onwillekeurig geloofde men het; er ontstond een algemeene onrust, die waarschijnlijk ook in mijn vorigen doorstraalt; de beurs daalde, tot dat men, van den schrik eenigzins bekomen, aan 't redeneren ging, en, terwijl men van de eene zijde berekende, dat de mail nog niet kon zijn aangekomen te Triest, werd van de andere zijde opgemerkt, dat de telegram zich-zelve weêrsprak, daar zij in een adem gewaagde van eene spanning op Batavia en van het vertrek der expeditie naar Boni; die expeditie zou niet zijn vertrokken, indien er werkelijk gevaar op Java bestond, en toen acht dagen later de mailberigten hier aankwamen, bleek het dan ook, dat het eerste berigt valsch was en misschien alleen te wijten aan eene beursspeculatie. Opmerkelijk echter was het, dat, blijkens den inhoud der Javasche Couranten, ook daar geruchten van denzelfden aard verspreid waren. Is hier aan iets anders te denken dan aan eene engelsche beursspeculatie; bestaat er verband tusschen de geruchten op Java en die, welke in Nederland verspreid werden, voor men nog van die geruchten op Java kennis kon hebben bekomen? — Wij zullen het niet onderzoeken. Maar er openbaarde zich bij deze gelegenheid hier nog een ander verschijnsel. Toen het gerucht der spanning in Indie hier verspreid werd, wist de een al meer bijzonderheden dan de ander; de heele wereld scheen reeds brieven ontvangen te hebben; niemand wilde weten, dat men hem omtrent zulk een gewigtig feit onkundig gelaten had, en het gevolg was dan ook, dat zeer velen nog in angst en vrees verkeerden, en die bij elkander aanwakkerden, tot de mail de logenstraffing van het eerste gerucht onmiskenbaar medebragt.

Ziedaar eene korte bijdrage tot de Geschiedenis der Overleveringen. Maar 't is tijd dat ik tot de geschiedenis der feiten terugkeer. Ik staakte mijn overzigt van de discussien bij de behandeling der begrootingswetten voor 1860 bij hoofdstuk X. Gij weet het budget van oorlog is altijd, en niet enkel hier te lande, het groote struikelblok voor de volksvertegenwoordiging, en in de laatste jaren werd die begrooting slechts voorwaardelijk en onder uitlokking van beloften aangenomen, soms met zoo geringe meerderheid, dat de aanneming uit-

sluitend moest beschouwd worden als een bewijs, dat men de staatsdienst niet wilde stremmen. Ditmaal was de meerderheid, 43 tegen 23 stemmen, grooter, maar in zedelijke kracht heeft die wet tot vaststelling van het Xde hoofdstuk veel gewonnen. De heer de Casembroot heeft met eene openheid en kordaatheid gesproken, die geheel en al afwijkt van de weifelende houding van eenige zijner voorgangers. Zijn budget is hooger dan het budget dier voorgangers, maar in plaats van uitvlugten te zoeken, om dit te regtvaardigen, heeft hij ronduit verklaard, dat het nog niet hoog genoeg was, dat voor een goed defensiewezen en een goed leger meer moet worden besteed, en dat daarvoor ook in het vervolg gelden zullen worden aangevraagd. En toen men hem tot de belofte wilde breugen, gevolg te geven aan hetgeen de heer van Meurs had toegezegd, om namelijk eene organisatie van het leger bij de wet vast te stellen, verklaarde hij, dat dit slechts ten nadeele van den staat kon strekken en naar zijn oordeel in strijd was met grondwet, zoodat men nimmer die organisatie bij *de wet* van hem kon verachten. Er waren afgevaardigden, die zich dan tevreden zouden stellen, als er beginselen *besproken* werden en dezen in een besluit werden vervat. Maar ook daaraan gaf de Minister niet toe; loven en bieden is blijkbaar zijn stelsel niet, en thans, nu zijn budget op die wijze is aangenomen, heeft hij oneindig meer kracht, ook bij de vertegenwoordiging, dan een minister, die, onder het voorwendsel parlementair te willen zijn, handelt in strijd met zijne beginselen.

Was het welligt dit voorbeeld, dat den heer Rochussen bewoog, in den laatsten tijd plotseling de vertegenwoordiging te willen uitsluiten? Dan moeten wij verklaren, dat de kopie niet aan het origineel beantwoordt, want terwijl de heer de Casembroot zegt: ik handel en ben verantwoordelijk voor 'tgeen ik doe, bepaalt de heer Rochussen zich slechts tot de verklaring, dat het vragen, waarom er niet gehandeld wordt of verkeerd gehandeld wordt, de bevoegdheid der vertegenwoordiging overschrijdt. Men heeft evenwel nu, na de beraadslaging over de wet tot regeling van het koloniaal batig slot, den minister met rust gelaten; men kon toch het budget niet afstemmen zonder de dienst te stremmen; en men verlangde *voor het oogenblik* de aftreding van den minister niet. De aanneming was dus zeker. Maar nu kwamen de heeren van Hall en Hoffman op den — ja wij zullen hem niet karakteriseren, — genoeg, zij kwamen op den inval, van de stemming, welke over het XIde hoofdstuk zou worden uitgebragt, als een votum van vertrouwen voor den minister van kolonien te beschouwen. De heer Thorbecke protesteerde daartegen, en evenens tegen de opvatting van den minister, die zich gaarne van zulk eene gemakkelijke triomf wilde meester maken. De kamer stelde hem echter buiten de mogelijkheid, om de stemming over zijn budget als een votum van vertrouwen op te vatten; allen, met uitzondering der heeren van Eck en Poortman stemden voor, en de heer Rochussen zal toch zijne ijdelheid, noch de heeren van Hall, Hoffman enz. hunne zelfverblinding zoover kunnen drijven, dat zij zouden durven zeggen, dat de aanneming het *bon* is op het tegenwoordig koloniaal bestuur. Zoo overtuigend waren de redevoeringen van den heer Rochussen niet, om de heeren van Hoëvell, Thorbecke, en de voorstanders der constitutionele rigting een votum van vertrouwen te ontlokken. (*Wordt vervolgd.*)

Rotterdam, 23 December. De weersgesteldheid heeft hier te lande sedert ons vorig berigt, eene aanmerkelijke verandering ondergaan. De winter heeft zich reeds zeer streng getoond en onzen bodem en wateren met een wit laken bedekt. Den 14den dezer begon het vrij sterk te vriezen en bleef de vorst toenemen tot den 18den, toen in den vroegen morgen de thermometer van F. tot beneden 9° was gedaald. Vervolgens begon het iets minder fel te vriezen, en bereikte het kwik op den dag weder 25° F. Den 20sten stak er des avonds een sterke wind op uit het Z-Westen, die des nachts tot een volkomen storm aanwakkerde en onverzwakt voortwoedde tot aan den morgen. Zoodra den 21sten deze storm bedaarde, viel er een zware regenbui en trad dooiweder in bij een thermometerstand van 33° F. hetwelk bij een helderen hemel nog voortduurt.

Zoodra de vorst intrad, waren onze rivieren met drijfijs overdekt, en het vermeerderde zoo snel en nam zoo in sterkte toe, dat het op vele plaatsen niet meer kon doordrijven, de rivieren alzoo vastraakten en alle scheepvaart geheel gestremd werd. Slechts enkele ijzeren schroefstoombooten hebben het gewaagd de schotsen te klieven en zijn uit zee voor deze stad aangekomen of hebben nog van hier de zee bereikt, hetgeen echter ook in de laatste dagen niet meer het geval was.

De veranderde weersgesteldheid heeft op den stand der rivieren nog weinig invloed uitgeoefend, daar gelijk men berekenen kan, in dit jaargetijde het ijs niet spoedig verdwijnt.

— Als een vernieuwd, krachtig en verblijdend bewijs van de sympathie en medewerking onzer landgenooten in Indië met alles wat hier in het vaderland hunne medewerking verdient en wel ruimschoots en onbekrompen, zoodra die medewerking wordt ingeroepen, hebben wij het genoegen mede te deelen, dat het bestuur van het Rotterdamsche Zeemanshuis op zijne eerste uitnoodiging uit Batavia, de ruime bijdragen in den vorm van aandeelen in de inrigting en vrijwillige giften, heeft ontvangen van eene som van *f* 4191.50 en uit Soerabaija van die van *f* 3832.50. Dergelijke edele vrijgevigheid kan niet missen, den band tusschen het moederland en zijne kolonien te versterken en de belangstelling hier in die koloniale bezittingen te verhoogen. Wij zijn daarvoor zeer dankbaar, en dit te meer, omdat het eene zoo nuttige inrigting geldt, welke, ofschoon zeer gewaardeerd, echter bij den Hollandschen zeeman nog niet die populariteit heeft bereikt, die zulk eene inrigting verdient. Buitenlandsche matrozen schijnen hiervan reeds beter op de hoogte te zijn. De inkomsten dekken dus nog niet de uitgaven, ofschoon er reeds vooruitgang kan geconstateerd worden.

— Men verzekert, dat met 1 Januarij a. s. bij verschillende departementen van algemeen bestuur organisatien zullen plaats hebben, dat sommige ambtenaren zullen worden gepensioneerd en anderen bevorderd of benoemd. Dit zou o. a. het geval zijn bij de ministerien van marine en van oorlog.

— Z. M. de koning is den 11den van het Loo in de residentie teruggekeerd.

— De prins van Oranje is thans reeds sedert eenige dagen te Parijs. De keizer der Franschen heeft den prins het grootkruis van het Legioen van Eer geschonken en een groot dienstpersoneel, gedurende zijn verblijf in de Fransche hoofdstad, ter beschikking van den prins gesteld. De prins zal ook een bezoek aan het Engelsche hof afleggen.

— Prins Frederik is voor eenige dagen in de residentie teruggekeerd, om spoedig weder naar Berlijn te vertrekken. De prinses, die de mazelen heeft gehad, is aan de betere hand en hare dochter prinses Marie, die aan dezelfde ziekte heeft geleden, is geheel hersteld. Men verwacht echter, dat de prins met zijn gezin den winter te Berlijn zal doorbrengen.

— Aan Z. K. H. prins Frederik zal dezer dagen worden aangeboden een fraai album, bevattende een aantal schetsen, voorstellende eenige positien der troepen in het kamp te Zeist, alsmede bijzondere voorvallen uit het kampleven. Dit album, waarvan de uitvoering aan eene bekwame hand is toevertrouwd, zal vergezeld gaan van eene naamlijst der gekampeerd hebbende officieren.

— Men meldt uit Amersfoort 12 December: Dezer dagen ontving een rijdende artillerist te 's Hage een postwissel, groot *f* 50, hem gezonden door eene in hem belangstellende van de andere sekse, welk bedrag hem natuurlijk aan het postkantoor te 's Hage in klinkende munt werd uitbetaald. Later bleek dat deze belangstellende slechts 50 centen voor dien postwissel aan het postkantoor te Amersfoort had betaald, doch dat bij vergissing ten dezen kantore het woord Guldens in plaats Centen op den postwissel was geschreven. Toen de vergissing ter oore van den rijdenden artillerist kwam, waren de *f* 50 verdwenen.

— Z. M. heeft toegekend aan den luit. ter zee 1ste kl. van het cedentaire zeewezen in Ned. Indie E. H. Boom, thans met verlof hier te lande, den rang van kaptluit.; — eervol ontslagen, op verzoek, den Oost-Ind. ambtenaar P. Vreede Bik, vroeger gouverneur van Celebes en onderhoorigheden, laatstelijk resident van Soerabaija, thans met verlof hier te lande; den Oost-Ind. hoofd-ambt. E. de Waal, thans hier te lande, en den Oost-Ind. ambt. J. B. Thörig, allen onder toekenning van pensoen.

— De Overland-post, loopende tot 25 October, is den 15den December hier te lande aangekomen.

— Door de N. H. M. is, bij circulaire van 13 dezer, bij de reederijen een onderzoek ingesteld naar scheepsgelegenheid voor het transport naar Java van een detachement van minstens 125 militairen, te embarkeren te Nieuwe Diep of te Rotterdam, in het begin der volgende maand. De aanbiedingen moeten vóór of op 19 dezer, des middags, worden ingeleverd.

— Men leest in het *Handelsblad*:

„Den 1sten dezer vertrok het oorlogstoomschip *Patino* van Cadix naar Fernando-Po; aan boord van gezegd schip bevond zich de zoon van een der kleine koningen van Midden-Africa. Deze jongeling werd voor omstreeks twee jaren aan de zorgen van den kapitein van een Hollandsche brik, die te Luango ankerde, toevertrouwd, welke hem tegen betaling eener aanzienlijke som zou overvoeren en hem de voornaamste steden van Europa zou doen bezoeken. De kapitein, misbruik makende van het in hem gestelde vertrouwen, deed den prins, toen men eenige dagen in zee was gestoken, in boeijen slaan en verkocht hem als slaaf op Cuba. Het gelukte den ongelukkigen jongeling zich te doen herkennen, en de Spaansche autoriteiten kochten hem vrij en zonden hem naar Spanje. Een proces is, naar men wil, sints dien tijd tegen den Hollandschen kapitein aangevangen, maar het is nog steeds hangende.

(Voor de eer van de Nederlandsche vlag hopen wij, dat de regering naar dit feit streng onderzoek zal doen en het resultaat daarvan openbaar maken, en dit te meer, daar wij meenen te weten, dat in geen twaalf jaren een Hollandsch schip van Africa naar Cuba is vertrokken.)

Rotterdam, 24 December. H. M. de koningin en prins Alexander zijn heden namiddag van HD. buitenlandsche reis hier te lande teruggekeerd.

— Het detachement suppletietroepen van 125 man, dat bestemd was om den 22sten dezer alhier te embarqueren, zal, uithoofde der ingevallen vorst, niet vertrekken, terwijl nader door den minister van kolonien zal worden bepaald, wanneer gemeld embarquement zal plaats hebben.

— Den 19den dezer is te s' Hage, in den ouderdom van 66 jaren, overleden de HEG. heer F. A. E. Meyl, gepensioneerd generaal-majoor der artillerie, ridder van de Militaire Willems-orde 4de klasse, ridder van de orde van den Nederl. Leeuw en kommandeur der orde van de Eikenkroon.

FRANKRIJK.

Parijs, 22 December. Heden namiddag te 3 uren werd eerst de brochure *de Paus en het Congrès* uitgegeven.[1] Op den titel is de naam van den schrijver niet vermeld. Omtrent haren oorsprong kan het volgende worden medegedeeld. De ontwerper is Mgr. Coeur, bisschop van Troyes, een der weinige kerkvoogden, die zich aan de clericale beweging niet hebben aangesloten. Zij werd geredigeerd door den Heer Laguerronière, onder toezigt des keizers, die gisteren (21 December) er nog veranderingen in bragt, en zinsneden aan toevoegde. Ofschoon dit vlugschrift zoo laat werd uitgegeven, is het reeds in geheel Parijs verspreid en hebben de boekhandelaars dikwerf geen genoegzaam aantal exemplaren, om aan de vele aanvragen te voldoen.

— Sommigen beweren, dat de brochure de Paus en het Congres niets is dan eene bedekte poging van de Fransche regering, om de openbare denkwijs omtrent de kerkelijke aangelegenheid te leeren kennen. Van daar ook, dat aan de dagbladen verboden is, aan dit geschrift een officieelen oorsprong toe te schrijven.

[1]) In ons volgend No. zullen wij onzen lezers die brochure mededeelen.

— De clericalen zijn hevig verbolgen over het vlugschrift van Laguéronnière en meenen, dat men daar uit kan bespeuren, hoe weinig de Paus staat zal kunnen maken op de ondersteuning van de Fransche regering. Inmiddels is het bedoelde vlugschrift in aller handen en het voornaamste onderwerp der gesprekken van den dag. Men is overtuigd, dat het ernstige wederlegging zal uitlokken.

— Het dagblad *le Siècle* is zeer ingenomen met de beginselen in de brochure nitéengezet en laat niet na aan te merken, dat zij volkomen overeenkomen met die, welke steeds door dat dagblad zijn voorgestaan. *L'Opinion Nationale* verkondigt, dat Napoleon I het voornemen heeft gehad, om het pontificale gouvernement tot de stad Rome en den onmiddelijken omtrek te beperken, voordat hij tot het besluit was gekomen om de kekelijke Staten met het koningrijk van Italië te vereenigen. *La Patrie* zegt, dat de schrijver eerbied heeft voor de kerk, en tevens een juist begrip van het staatkundig kenmerk, hetwelk aan het tijdelijk gezag van het pausdom moet worden toegekend.

— Het gelijktijdig verschijnen eener brochure van den Heer M. d'Azeglio betreffende *le Droit Chrétien et Italie* en der brochure *le Pape et le Congrès* heeft hier veel sensatie gemaakt, te meer daar de hoofddenkbeelden in beide veel overeenkomst met elkander hebben. Beide gaan uit van het denkbeeld, om in het welbegrepen belang van het Katholicismus en van het Pauselijk gezag, het wereldlijk gezag van Z. H. in te krimpen.

— Er is nog eene brochure verschenen, waarvan de schrijver is de Heer Arnauld de l'Ariège, getiteld *La papauté temporelle et le nationalité Italienne*. De Heer Arnauld verklaart, dat het wereldlijk pausdom nimmer de Italiaansche nationaliteit heeft vertegenwoordigd en dat met een wereldlijk pausdom geen nationaal Italie kan bestaan.

DUITSCHLAND.

Weenen, 21 Dec. De gebeurtenissen in Hongarije trekken niet slechts de onverdeelde aandacht der regering, maar ook van de bevolking in het algemeen. Men houdt zich overtuigd, dat de regering vroeger of later concessien zal moeten doen. De bezadigden onder de bevolking hopen nog, dat de regering die concessien zoo tijdig zal doen, dat zij als uit eigene beweging gedaan mogen beschouwd worden. Men betreurt het, dat de regering niet reeds in 1849 den waren weg met betrekking tot de Hongaren heeft bewandeld.

— Uit Pesth wordt berigt, dat al de dwangmaatregelen, welke tegen de Protestantsche gemeenten in Hongarije worden gebezigd, hoofdzakelijk moeten strekken om de kleineren te dwingen tot het inzenden van dankbetuigingen aan den Keizer voor de regeling harer kerkelijke belangen, bij het Keizerlijk rescript van den 1sten Sept. jl. Het doel daarbij is, om die dankadressen te stellen tegenover de vertoogen, welke de groote meerderheid der protestanten daartegen heeft ingezonden.

Frankfort, 24 Dec. Een schrijven uit Hannover vermeldt, dat de regering aldaar geene middelen onbeproefd laat om de nationale beweging tegen te gaan. Zoo moet dezer dagen aan al de geregtshoven in den lande eene naamlijst zijn toegezonden der onderteekenaars van het Hannoversche programma, met een geleidenden brief, houdende, dat, „op allerhoogst bevel", al die personen, welke naar eene Pruissische hegemonie hadden gestreefd, geene verhooging van salaris, bevordering of ander gunstbetoon mogten erlangen; dat hun geen arbeid, leverancie of winstgevende betrekking van staatswege mogt worden verleend, en dat zelfs, waar reeds contracten met hen mogten zijn gesloten, deze, zoo veel mogelijk, moesten worden vernietigd. Ten slotte luidt het, dat ten aanzien van de onderteekenaars, welke reeds openlijk daarop zijn teruggekomen of dit nog zullen doen, voor ditmaal genade in plaats van regt zou worden uitgeoefend.

— De beweging in Hongarije erlangt al meer en meer een veelbeteekenend karakter. Te Pesth heeft onder anderen den 15den dezer weer eene demonstratie van Protestanten plaats gehad, ten gevolge van het bevel der Oostenrijksche regering aan de plaatselijke autoriteiten, om niet te dulden, dat de Protestanten in hunner kerken bijeenkomen met het doel, om zich aan de beweging hunner geloofsgenooten aan te sluiten. De *Wiener Zeitung* een blad dus, dat men niet van overdrijving kan beschuldigen, behelst ten dien aanzien een en ander. In het desbetreffende artikel wordt gezegd, dat, niettegenstaande het verbod der autoriteiten, de Protestanten getracht hebben eene bijeenkomst te houden. Toen zij de kerk gesloten vonden, hebben zij zich naar een der scholen hunner gezindte begeven, doch voordat de discussien een aanvang konden nemen, kwam een policie agent binnen en maande de aanwezigen aan zich te verwijderen, iets waaraan zij zonder tegenstand voldeden. Hierna verzamelde zich echter eene menigte volks voor de school, waaronder vele studenten. Ook deze werd verscheidene malen gesommeerd uiteen te gaan, doch zonder dat daaraan voldaan werd. Toen kwamen troepen policie agenten tusschen beiden, die de menigte uiteen dreven zonder anderen gevolg, dan dat een der studenten, die weigerde en de gewapende magt beleedigingen naar het hoofd wierp, gearresteerd werd. Zijne medestudenten zonden daarop eene deputatie naar het bureau van politie, welke de loslating van den gearresteerde vorderde. Hierna werd eenige uren later gevolg gegeven.

De aartshertog Albrecht, die nooit voor een vriend van Hongarije gehouden noch verdacht is, liberale concessien toegedaan te zijn, was van het begin der tegenwoordige beweging af voor het nemen van krachtige maatregelen. De omvang, dien de beweging in korten tijd gekregen heeft, moet zijne overtuiging echter in dit opzigt aan het wankelen gebragt hebben, zoodat er twijfel bij den aartshertog ontstond, of geweld ditmaal wel het beste en veiligste middel zou zijn, om de gevaren af te wenden, die Oostenrijk en de dynastie in Hongarije bedreigen. Hij wenschte dus, dat de keizer-zelf in Hongarije kwam en na gedaan onderzoek beslissen zou. De baron Thierry moet den keizer dit echter ontraden hebben en wel op grond van bijzondere berigten, betreffende den staat van zaken in

dat land. Hij heeft zijn gevoelen bij den keizer doorgedreven, zoodat Z. M. niet naar Hongarije gaat. Men zegt nu, dat aartshertog Albrecht niet gezind is, als uitvoerende hand de gevolgen te verantwoorden, die strenge maatregelen in Hongarije zouden kunnen na zich slepen. Dan hoe dit zij, of de aartshertog op zijn post blijft of door Benedek vervangen wordt, zeker is het, dat de nieuwe instructien reeds in al haren omvang toegepast worden. Reeds zijn ongeveer 200 personen, alleen wegens deelname aan Protestansche bijeenkomsten, in hechtenis genomen of althans verhoord.

— Men verzekert dat tot den 5den dezer 2.684.033 personen gepetitionneerd hebben, om het Protestantsche kerkgenootschap op zijn vroegeren voet te herstellen, en tot het houden van eene synode.

— Niet ver van Stoelweisenburg is de plaats, waar Görgey in het jaar 1849 den Oostenrijksch gezinden graaf Zichy liet ophangen. Onlangs werd op die plaats eene dooden-kapel ingewijd, die op bevel des keizers gebouwd was. Onmiddelijk werd te Pest eene demonstratie in tegenovergestelden geest bewerkstelligd. Hongaarsche magnaten verzamelden zich in nationaal costuum in de Franciskaner kerk te Pesth, om eene zielmis bij te wonen voor de negen revolutionnaire generaals, die te Arad ter dood gebragt zijn. Na afloop van de mis ging de vergadering zonder een woord te spreken uiteen. De kerk was door militairen en dien ten gevolge ook door eene groote volksmenigte omringd. Het bestuur legde de plegtigheid geenerlei hinderpaal in den weg.

BRITSCH-INDIE.

Aan boord van de *P.* en *O. Company* stoomboot *Pottinger* heeft den 21 Jannarij een droevig voorval plaats gehad. — Deze boot was bestemd voor Singapore, had aan boord een gedeelte van het 40ste regiment, eenige artillerie en het transport-vaartuig *Tubal Cain* op sleeptouw. Te twee uren in den morgen van dien dag stortte een boot aan stuurboord, waarin 19 mannen en vrouwen sliepen, door het breken van een der davis naar beneden, waardoor al die menschen in het water geraakten. De boot was in vollen gang, maar werd onmiddelijk gestopt en gewend, trossen werden over boord geworpen, en van beide vaartuigen dadelijk booten uitgezet. Drie man werden gered, doordien zij zich aan de boot vasthielden, een slaagde er in, de *Tubal Cain* door een kluisgat te bereiken, en vijf anderen werden door een boot van dit vaartuig opgevischt. Men veronderstelt, dat de overigen bij het vallen van de boot verdronken zijn. Een ander man is ernstig aan den voet gewond, die geklemd is geweest tusschen de boot en het schip. De kapiteins Walli en Wight verdienen grooten lof voor de uitmuntende wijze, waarop verdere ongelukken, die door het stooten der beide schepen hadden kunnen geschieden, zijn vermeden, en voor hunne goede maatregelen ter redding van eenige der vermisten. Het verheugt ons, hierbij te kunnen voegen, dat op de officieren der *Pottinger* in dezen volstrekt geen schuld rust, daar de aan boord zijnde Sipaijers herhaaldelijk tegen het slapen in de booten gewaarschuwd zijn.

CHINA.

Uit Hongkong zijn berigten ontvangen, loopende tot 20 Jannarij. De *Chonicle* meldt, dat in het hoofd-kwartier te Canton de tijding was ontvangen, dat men een aanval verwachtte. De troepen waren onder de wapenen gekomen. Door geheel Canton waren proclamatiën verspreid, waarbij beloningen voor het leveren van hoofden der vreemdelingen werden aangeboden.

JAPAN.

Over het toenemende handelsverkeer in Japan met vreemde volken, voornamelijk het Engelsche en het Americaansche, leest men in de *Ch na mail* de volgende bijzonderheden, waarvan hierbij een uittreksel gegeven wordt.

De veranderingen, die tegenwoordig in Japan plaats hebben, wekken de verbazing van hen, die het land kenden en bezochten, voor dat het voor den handel was opengesteld.

Dat is nu ruim een jaar geleden, en wanneer men thans de havens van Nagasaki en Jokohana bezoekt en ziet het groot getal vreemde schepen, de geregeldheid en het gemak, waarmede de handel gedreven wordt, en de verschillende vreemde vlaggen, hier en daar wapperende, dan zoude men tot de overtuiging komen, dat de Japannezen steeds in onafgebroken handelsverkeer met vreemde volken gestaan hadden.

Wanneer men de wreede behandeling door de Japannezen den Spanjaarden en Portugezen aangedaan, vergelijkt met de vriendschappelijke gevoelens, die hen thans voor vreemde volken bezielen, valt het moeijelijk zich te overtuigen, dat die vervolgingen en uitmoordingen der eerstgenoemde volken immer hebben plaats gehad, en schijnt het dat de Japannezen die geheel uit hun geheugen gewischt hebben. Niet te overzien is de hooge mate van beschaving en ontwikkeling, waartoe de Japansche maatschappij geraken kan, wanneer men zich tot regel stelt, hen steeds minzaam te behandelen, vriendschappelijken raad te geven en waar de gelegenheid zich aanbiedt, hun de broederhand te reiken en hen daardoor te overtuigen, dat het het doel der vreemde natiën is, niet om hen te berooven en te bedriegen, maar om hen te helpen en voor te lichten.

Op Engeland en de Vereenigde Staten, op ieder inboorling dier [illegible], die Japan bezoekt met het doel, om handel te drijven, rust [illegible] verantwoordelijkheid.

[illegible], misbruik van vertrouwen, afzetterij zullen thans vergeten [illegible] weder in herinnering brengen en doodelijk zijn voor [illegible] vertrouwen en vriendschappelijke gevoelens, die nu bij de J[illegible] beginnen te ontwaken.

De [illegible] en Portugezen hebben hun tijd gehad en vreeselijk [illegible] misbruik gemaakt van de gunsten en voorregten hun [illegible]. Waar zijn zij nu? In geene der thans voor den handel [illegible] havens zijn zij bekend.

(Hier volgt [illegible] gewone tirade van verguizing en vervloeking van die volkeren en voornamelijk der Hollanders, die Engeland niet te vreezen heeft, en wier fouten en misslagen de meeste Engelsche publicisten het [illegible] oordeelen weder op te halen, al zijn ze ook eeuwen geleden [illegible] tot die zelfvergoding te geraken, die het niet mogelijk is te [illegible], indien zij gelijke jaren en gelijke toestanden tegenover [illegible].

Dit gedeelte is geschreven in bewoordingen, die wij niet herhalen zullen, daar men Engelsch journalist moet zijn, om die ter neder te schrijven en Engelsch uitgever, om die te laten drukken. Wij beginnen weder waar die waanzinnige woede wat bekoelt en de Engelsche schrijver, na zijne [illegible] over het afbranden van Decima niet onduidelijk te hebben te kennen gegeven dus voortgaat.)

De Americanen hebben nu hunne wijk en de Engelschen de hunne aan eene fraaije baai of inham der haven. Hier bouwen zij muren ver uit het strand en vullen de tusschenruimte met aarde, om zoodoende door hoofden nader aan de ankerplaatsen te komen, terwijl op den achtergrond ruimte is voor huizen en pakhuizen. Aan den oever der zee is de Americaansche vlag geheschen, en meer achterwaarts op een bekoorlijken heuvel, omringd van de weelderigst bebouwde gronden, wappert de Engelsche vlag, van een hoogen mast, voor het huis van den consul, een gebouw dat tot dien tijd tot tempel diende, en waaruit de afgodsbeelden verwijderd waren, tot groot genoegen van de priesters, die zulks door hunne handelingen niet onduidelijk lieten blijken. Digt bij is het huis van den agent der stoomboot, die eens 's maands tusschen hier en Shanghae vaart en die op deze wijze Japan met Suez verbindt door eene stoomvaartlijn, die met uitzondering van een afstand van 200 mijlen, die door een spoorweg afgebroken is, voortloopt tot Engeland en de Vereenigde Staten. Langs deze lijn gaat ook die grootsche uitvinding van den laatsten tijd, de Mailpost, en wel met zulk eene regelmatigheid, dat een Americaan uit Japan de aankomst zijner brieven te Boston of New-York met dezelfde naauwkeurigheid kan berekenen als men in Engeland of de V. S. de aankomst van den post van Londen of New-York op een der plaatsen binnenslands weet.

En in Engeland en in de kolonien zijn de landwegen bewonderenswaardig, maar nergens zijn ze zoo volmaakt als de zeewegen.

Toen ik één jaar geleden voor de eerste maal Nagasaki bezocht, waren er in de haven slechts een Hollandsch schip en eene Chinesche Jonk, een vreemd koopvaardijschip was er in de laatste twee honderd jaren niet gezien. Nu onlangs daar zijnde zag ik er vijftien vreemde schepen, waaronder slechts een Nederlandsch, terwijl er vaak 20 schepen vóór anker leggen. De grootte der vreemde schepen, de aanzienlijke kapitalen, die zij aanvoeren, en de spoed, waarmede handelszaken gesloten worden, doen het verschil tusschen het verledene en tegenwoordige nog meer uitkomen, en moeten noodzakelijk de vreemdelingen in de achting der Japannezen doen rijzen. Hiervan zijn evenwel de Hollanders uitgezonderd, wier toestand hoe langer zoo ongelukkiger wordt.

Inderdaad hoezeer ik ook gedwongen ben, de Hollanders in al hunne handelingen, hetzij private of officieele, te verfoeijen en te vervloeken, ik begin ze nu te beklagen, als ik hun diep verval aanzie: *Decima fuit.* [1]).

Dat Engeland en America zich wachten, om de handelingen der Portugezen, Spanjaarden en Hollanders te herhalen. Dat ze niet alle zedelijkheid en gevoel van menschelijkheid offeren op het altaar van gelddorst, maar bij eerlijk winstbejag gevoelens van broederliefde koesteren en zich ten doel stellen, om een volk, waar nu de oogen der geheele wereld op gevestigd zijn, een volk van den zeldzaamsten inborst en dat nu een hoogst moeijelijk tijdvak te doorloopen heeft, te ontwikkelen en op een hooger standpunt te plaatsen.

(Daarom ook is het te hopen, dat de zendelingen, die de Engelschen en Americanen onvermijdelijk zullen binnen brengen, niet onderling onaangenaamheden krijgen over den prijs van de Alé en Porter, die ze aan hunne nieuw bekeerden zullen slijten, zooals in der tijd op de Sandwicheilanden tusschen de Engelsche en Fransche zendelingen ontstonden.)

[1]) Weder een kleine aanval van waanzin; die wij als een staaltje van de boven weggelatene behouden.

Ingezonden Stukken.

Het berigt uit Samarang in den Java-Bode van 25 Januarij, No. 7, waarin de Armeniers als gelijkstaande met mahomedaansche Arabieren en heidensche Chinezen wordt gewag gemaakt, verbaasde mij zoo zeer, dat ik het aanvankelijk niet waardig achtte er eenige opmerkzaamheid aan toetewijden, want de onkunde van iemand die zoodanig met de geschiedenis der volken onbekend is, zal beter door eigene studie dan door teregtwijzing van anderen kunnen genezen worden.

Niettegenstaande de schrijver onbewust is van het Christendom der Armeniers, wil ik hem echter door eene mededeeling uit de *Encyclopaedia Americana* daarmede bekend maken, ten einde aan zijne vrome godsdienstige stemming, waarmede hij over de Armeniers spreekt, te gemoet te komen.

Het is bevreemdend, dat hij van eene daadzaak, welke sedert het jaar 350 tot heden eene werkelijkheid is onbewust is.

Bijaldien de schriften van zoovele geleerden uit verschillende volken, die getuigenis van de Armeniers hebben afgelegd en de stichting hunner kerken, in hoe klein getal zij zich ook ergens vestigen, dus door hunne daden gestaafd; — bijaldien hunne christelijke instellingen en theologische collegien van Venetie, Parijs en Weenen en hunne tijdschriften en litteratuur, waaronder een hunner gebedenboeken in 27 verschillende talen; — wanneer dit alles buiten den kring zijner wetenschap ligt, zal ik hem wijzen op de geschiedenis van Armenie in het Italiaansch en die van Ardelt in het Engelsch vertaald, waaruit hij zou bemerken, dat de Armenische en Grieksche kerk de oudste kerk van Christus is en dat de Armeniers meer dan slechts christenen in naam zijn.

O! dat ik hem bij de hand eene der oudste steden van ons vaderland, de muren van Any, konde binnenleiden, vroeger en later zoo menigmalen in de reisverhalen van zoovele uitstekende Fransche, Engelsche en Duitsche reizigers beschreven; dat ik hem, alleen in die stad, de ruïnen van duizend-en-een Christelijke kerken kon aantoonen; dan zou ik hem daar plegtig kunnen betuigen: » Dit was eenige eeuwen geleden het verblijf mijner voorvaderen! Hier dienden en vereerden zij God in Christus, naar Zijn Woord, door den H. Geest! Hier sneefden zij en lagen in hun bloed gewenteld, gewapend voor de zaak van Christus."

Welligt zou hij dan nog zijne misvatting betreuren en het erkennen, dat de Armeniers christenen waren, en nog is er geen Armenier, die niet aan de christelijke geloofsbelij-denis vasthoudt, zoo als die in de kerkvergadaring te Nicea, in het jaar 325 bepaald is.

De *Encyclopaedia Americana*, welke Fr. Lieber in de zevende editie van zijn *Conversations Lexicon* gevolgd heeft, teekent op: » *Armenian Litterature*" het volgende aan.

De Armeniers, een van de oudste volken van de beschaafde wereld, hebben zich als een beschaafd volk staande gehouden, te midden van al die omwentelingen, welke barbaarschheid, despotismus en oorlog te weeg bragten, van de tijden der Assyriers, Grieken en Romeinen tot op de heerschappij der Mongolen, Turken en Persen. Gedurende zoo vele eeuwen hebben zij niet alleen hunne historische overleveringen, welke tot de tijden der Hebreeuwsche geschiedschrijvers opklimmen, maar ook hun nationaal karakter en hunne zeden getrouw bewaard.

Hun eerste zetel, de berg Ararat, is tot op den tegenwoordigen tijd het middenpunt van den godsdienstigen en staatkundigen band, welke hen vereenigt. Met hun koophandel verspreiden zij zich, even als de Israelieten, onder al de voornaamste volken van Europa en Azie, China slechts uitgezonderd; maar deze verspreiding en hun handelsgeest hebben hun karakter niet doen verminderen of ontaarden; zij overtreffen door hunne hoogere beschaving, manieren en eerlijkheid niet alleen de barbaarsche volken, die hen overweldigden en onder wiens juk zij gebukt gaan, maar zelfs de Grieken en Joden. Hunne geloofsbelijdenis en godsdienstige instellingen moeten als oorzaak daarvan beschouwd worden. De beschaving der Armeniers is een bewijs van den heilzamen invloed, welke eene welgeordende Christelijke kerk op de zedelijke en verstandelijke ontwikkeling van een volk heeft, dat met zijne geschiedenis ook zijn nationaal karakter bewaart. Zij zijn dat bijzonder aan den Bijbel verschuldigd, welke hunne geestelijken, in vertalingen van theologische waarde, in ruime mate onder het volk verspreiden.

De theologische, historische en wiskundige litteratuur is bij de Armeniers mede naauw aan het gebruik van den Bijbel verbonden. Deze is van hetzelfde tijdperk hunner bekeering tot het Christendom, verspreidt veel licht over de oude Oostersche volken en wordt daarom nog tegenwoordig te Parijs ijverig beoefend.

Volgens hunne eigene geschiedschrijvers is de naam van Armenie van Aram ontleend, de zevende koning van de eerste dynastie, die omtrent het jaar 1800 voor o. t. het koningrijk vestigde.

De Armeniers noemen zich Haiji volgens Haico, den aartsvader van dit volk, een tijdgenoot van Belus. Met hem begint de geschiedenis van Armenie, omtrent 2100 jaren voor o. t. en sluit met Leo VII, die zijn land ontvlood, toen de barbaren het overweldigden; hij stierf in 1393 te Parijs. Dat koningrijk deelde met Klein-Azie en Persie in één lot.

Om tot de oude geschiedenis terug te keeren moeten wij vermelden, dat Valarsaces, de grondlegger van eene Armenische dynastie, omtrent 150 jaren voor o. t. eene nieuwe staatsregeling gaf. Behalve vele andere instellingen, voegde hij twee censoren bij den Raad, welke niet stemgeregtigd waren, maar wien het was toegestaan vragen voortestellen, op elken maatregel van bestuur aanmerkingen te maken en zelfs den koning in geval van overhaasting of onregtvaardigheid te bestraffen. Dezelfde Valarsaces liet de overleveringen van dat land en dat der Parthen door Mar Ibas Calani verzamelen, welke de eenige ons bekende Armenische schrijver voor o. t. is.

In het begin van de vierde eeuw namen de Armeniers het Christendom aan.

BATAVIA, 1 *Februarij* 1860. C. A. THOMAS. [1])

[1]) Wij hebben gemeend om de niet onbelangrijke bijzonderheden ten aanzien der Armeniërs, welke in dit stuk voorkomen, er geen plaats in ons blad aan te moeten weigeren, hoewel wij des schrijvers gevoelen nopens de onkunde van den berigtgever in het *Sem. Adver. Blad.* volstrekt niet deelen, gelijk uit ons no. van Woensdag jl duidelijk blijkt. De schrijver van dit stuk was echter niet van zijn idee af te brengen, hetgeen ons leed doet, daar wij de eenigzins harde uitdrukkingen in den aanhef gaarne achterwege zouden hebben gelaten.

SCHEEPSBERIGTEN.

Straat Sunda Doorgezeild.

DATUM.		VLAG.	NAMEN DER SCHEPEN.	GEZAGVOERDERS.	VAN.		NAAR
Januarij	31	Engelsch	Juanpore	M' King	Macao	19 Jan.	Londen
″	—	″	Augusta May	J. M. Banks	Shanghae	13 ″	Montreal
″	—	Nederlandsch	Chieftain	Kruimel	Batavia	26 ″	Billiton
Februarij	2	Engelsch	Red Reding	Hood	Canton	25 ″	West Indiën
″	—	Hamburg	Boreas	P. Jebsuo	Hongkong	20 ″	Cowes
″	3	Amerikaansch	Florence Nigtitingale	E. W. Holmes	Macao	22 ″	Callao
″	—	Nederlandsch	Ardjoeno	J. F. A. Rapp	Amsterdam	27 Sept.	Batavia
″	—	Engelsch	Patna	J. Smith	Shanghae	18 Jan.	Londen
″	—	Fransch	K. Ms. stoomschip	Komm Berranger	Saegon	16 ″	via Singapore naar Frankrijk
″	4	Engelsch	Westminster	C. Pickering	Londen	17 Oct.	Hongkong

Aangekomen schepen te *Batavia.*

DATUM.		VLAG.		NAMEN DER SCHEPEN.	GEZAGVOERDERS.	VAN.		AGENTEN.
Februarij	5	Ned. Indisch	stooms.	Ambon	W. Vogel	Soerabaija	1 Febr.	W. Cores de Vries.
″	—	″	″	Palembang	W. A. J. Kuller	Singapore	2 ″	idem.
″	—	Nederlandsch	schip.	Triton	H. G. J Adriaanz	Rotterdam	10 Nov.	Reynst en Vinju.
″	6	Amerikaansch	″	Rebecca	J. E. Micheuer	New-York	27 Sept.	C. Bahre & G. Kinder.
″	7	Nederlandsch	stooms.	Padang	A. Guijot	Padang	3 Febr.	W. Cores de Vries.
″	—	Ned. Indisch	brik	Tartar	Tan Ingpan	Pecalongan	28 Jan.	Gezagvoerder

Vertrokken schepen van *Batavia.*

DATUM.		VLAG.		NAMEN DER SCHEPEN.	GEZAGVOERDERS.	NAAR
Februarij	5	Nederlandsch	bark	Herman	M. van Velthoven	China via Indramaijo.
″	—	″	″	Henriette	J. van Loenen	″ ″
″	—	Deensch	″	Jorgan Bruhn	J. P. Klopperhulst	″ ″
″	—	Nederlandsch	″	Cheribon	W. J. Coens	Cheribon.
″	—	″	″	Huidecoper	C. J. N. Blok	″ en Samarang
″	6	Ned. Indisch	stooms.	Palembang	W. A. J. Kuller	Sam. Soerabaija en de Molukkos.
″	7	Nederlandsch	bark	Jacob	J. H. Borger	Samarang.
″	—	Ned. Indisch	schoener	Pangeran Moh. Sah	F. U. Boud	Samarang via Cheribon.
″	8	″	stooms.	Ambon	W. Vogel	Singapore via Muntok en Riouw.

In lading liggende schepen te *Batavia.*

VLAG.		NAMEN DER SCHEPEN.	GEZAGVOERDERS.	BESTEMMING.	AGENTEN.
Nederlandsch	bark	Wilhelmina en Clara	C. Abrahamsz Jr.	Hongkong.	Haager & Schuurman.
″	″	Ardjoeno	J. F. A. Rapp	Samarang en Soerabaija	″
″	″	Konink. Ned. Yachtclub*	F. L. Zack	Nederland	van Ommeren, Rueb & Co.
″	″	Abel Tasman*	J. B. Bijken		B. Kopersmit & Co.
″	″	Java	S. S. van Dam		″
″	″	A. R. Falck	D. van Duijvenboden		″
″	″	Friesland	Mispelblom Beijer	Soerabaija	Dümmler & Co.
″	schip	Schoon Verbond*	D. R Borchers	Samarang en Soerabaija	″
″	bark	S. van Heel*	P. Dietz		J. Cezard & Co.
″	″	Sagitta*	Bakker		C. Bahre & G. Kinder.
″	schip	d'Elmina	F. C. Teenga		J. Cezard & Co.
″	″	Nova Zembla	Hordijk		″
Ned. Indisch	brik	Ocean*	Giam Liangsoeij		Buijs, Jacobsen & Co.
″	bark	Saijool Gair*	Sech Basarahiet	Cheribon	″
″	schip	Egbert*	Tormijn	Panaroekan	Maclaine, Watson & Co.
″	brik	Zwaluw*	P. Bloem	Sydney	Haager & Schuurman.
″	bark	Generaal Michiels*	D. de Wilde		″
Engelsch	schip	Monarch*	Marr		Hunter Hougthon & Co.
″	bark	Duchess of Sutherland*	Meggett	Soerabaija	Wilson & Co.
Spaansch	schip	Reina del Oceano*	Sarachaga		Dümmler & Co.
Amerikaansch	bark	Dictator*	Zerega		″
″	″	Union*	Willey	China	Paine, Stricker & Co.
″	schip	Kleber*	Vorgijte	San Francisco	Maclaine, Watson & Co.
Bremer	bark	Rubens*	F. Soltenburn	Soerabaija	C. Bahre & G. Kinder.
Russisch	″	Windock*	van Bittern		
Amerikaansch	″	Rebecca*	E. Micheuer		
Oldenburg	schip	O'Thyen*	Addick		Busing, Schröder & Co.
Hanov.	bark	Esperance*	H. A. Teyen		E. Moormann & Co.

De Particuliere schepen zijn aangeduid met een*

ZEETIJDINGEN.

Aangekomen.

Texel. 15 Dec. Wilhelmina en Elise, Friskes, Batavia.
17 Gelderland, Crap Hellingman, dito.
der Nord, Lange, Soerabaija.
18 Adm. Tromp, van Tubergen, Batavia.
Nordt Light, Marshall, Soerabaija.
19 Gothenburg, Björek, dito.
Regina, Lelyveld, Tjilatjap.

Vertrokken.

Hellevoetsluis. 9 Dec. Tollens, van Rossem, Cardiff.
10 Libra, van Os, dito.
Corn. Smit, Wassenaar, dito.
Texel 9 Dec. Isaäc da Costa, Löschen, Sunderland.
15 Hercules, Dieterens, Batavia.
17 Jacob Roggeveen, v. Marken, Newcastle.
Vlissingen. 10 Dec. Maria Elizabeth Margerethia, Bauditz, Cardiff.

Zeilklaar.

Brouwershaven. 24 Dec. Catharina Wilhelmina, Popken, Batavia.
Allegonda Jacoba, Deurholst, dito.
Arnold Böninger, Hashagen, New-York.
Hellevoetsluis. 24 Dec. Koning en Vaderland, v. Bruggen, Soerabaija.
Wilhelmina, Bleckingh, dito.
Erasmus, van Heiningen, Amboina.
6 Gezusters, Rutgers, Singapore, (via Cardiff).
Resident van Son, v. d. Hoff, dito.
Jeannette Cornelia, Verhoeven, dito.
Riga, Freeto, New-York.
Leida, Haues, Baltimore.
2 Vrienden, Meijer, Philadelphia.
Johanna, Nordenholtz, Rio Janeiro.
Farvel, Fischer, Buenos-Ayres
Texel. 24 Dec. Azia, Molenaar, Batavia.
Wassenaar, Hofstee, dito.
Nicot, Amesz, dito
Marg Simonette, Hoffman, dito.
Jacoba en Christina, Jaski, Melbourne.
Pantalon, Nepperus, Sidney.
Amazone, Abbink, dito.
Sperwer, Schreuder, Singapore.
Johanna Maria Christina, Gorter, Cardiff.

VREEMDE HAVENS.

Aangekomen.

Wight. 18 Dec. Shakespeare, Fechter, Batavia (n. Bremen).
Penzance 19 Dec. Claas Tholen, Geerds, Rio Janeiro.
Falmouth 7 Dec. Anna Maria Wilhelmina, Fisscher, Havana.
11 Maria, v. Wulven, Rio Janeiro.
20 Grijpskerk, Zomerdijk, do.
Cardiff 7 Dec. Hester Adriana, v. Hees, Schiedam om voor Singapore te laden.
8 Saramacca, de Vries, Rio Janeiro.
20 Tollens, v. Rossen, Rotterdam om voor Hongkong te laden.
Newport. 14 Dec. Corn. Houtman, Rolman, Amsterdam om voor Hongkong te laden.
Newcastle 8 Dec. Vice-Admiraal Gobius, v. Duijn, Rotterdam.
20 Jacob Roggeveen, v. Marken, Amsterdam.
Sunderland 6 Dec. Jacobus Martinus, Meppelder, Schiedam.
12 Isaäc da Costa, Löschen, Amsterdam.
Hartlepool 7 Dec. Henr. Gerardina Sussana, Sissingh, Rotterdam.
Bremerhaven 9 Dec. Clara, Wells, Batavia.
St. Helena. 4 Nov. Hendrika, Aalborg, Batavia, vertrok naar Rotterdam.
5 Willem III, v. d. Burg, Batavia.
Philadelphia. 26 Nov. Amalia, Oldejans, Rotterdam.

Vertrokken.

Londen. 9 Dec. Alida, Oldenberger, Rio Janeiro.
Plymouth 10 Dec. Z. M. stoomschip Citadel van Antwerpen, kommt Mossel, (v. Texel) Batavia.
Falmouth 13 Dec. Glenerchy, Mc. Alister, (v. Soerabaija) Amsterdam.
Liverpool 8 Dec. Tigris, Fletcher, Batavia.
12 Herman Albert, Pottjewijk, Rio Grande.
Swansea. 11 Dec. Prins Hendrik, Verloop, Shanghay.
12 Margina, Smit, Rio Grande.
Glasgow 15 Dec. Commandore, Baird, Batavia.
Sunderland. 12 Dec. Triton, Feenstra, Hongkong.
Bordeaux 19 Dec. Succes, Monnerot, Batavia.
Cadix. 6 Dec. Wilhelmina Henr., de Boer Montevideo.
Rio Janeiro. 25 Nov. Clara Wilhelmina, Zuiderduin, Montevideo.

Zeilklaar.

Newcastle. 7 Dec. Janna Adriana, Franken, Cadix.

In Lading.

Londen 22 Dec. Hafis, Bandesen, Batavia.
Zeebloem, Bakker, Monte-Video.
Hendrik Pieter, Vil, Buenos-Ayres.
Liverpool. 12 Dec. Gazelle, Johansen, Batavia.

Gepasseerd.

Folkestone 8 Dec. Jhr. Mr. v. d. Wall v. Putteraboek, Lammerts, Rotterdam naar Batavia.
Wight 18 Dec. Martaban, Böhm, Hamburg naar Batavia.
St. Helena. 4 Nov. Factory, Jansen, Java naar Rotterdam.

Scheepstijdingen.

ROTTERDAM, 24 DECEMBER 1860.

Het Nederlandsche barkschip *Allegonda Jacoba*, kapt. Deurholst is nog bezig om te Brouwershaven kolen over te nemen voor Batavia, doch zal binnen een paar dagen daarmede gereed zijn.

— Het Ned. schip *Twee Vrienden*, kapt. Meijer, te Hellevoetsluis zeilklaar liggende naar Philadelphia, is in den avond van 16 dezer, ten gevolge van ijsgang in de marinehaven gebragt; waar het schip in den daarna volgenden nacht vol water geloopen is. Men lost de lading.

— Het wrak van het bij Kamperduin gestrande Ned. barkschip *Ferdinandina Emma*, gevoerd geweest door kapt. Tange, van Batavia n. Amsterdam is 20 Dec. met de tuigandje, voor zoover die nog aanwezig was, mitsgaders dat gedeelte der lading, hetwelk zich nog aan boord bevond, ca. 377 kranjangs suiker, 330 balen of pakken tabak, 3500 balen rijst, 5540 bossen bindrotting, 200 stukken gutta percha, eenige kisten diverse goederen, 6 kisten gom dammer, 1398 koe-huiden en 439 buffelhuiden in het openbaar verkocht.

Het wrak enz. heeft *f* 7600 en de lading *f* 6000 opgebragt.

Plymouth. 19 Dec. Het schip *Triton*, kapt. Feenstra, van Sunderland naar Hongkong, is alhier lek binnengeloopen.

240ste Staats-Loterij.

PRIJZEN VAN *f* 100 EN DAARBOVEN.

4e Klasse.

1ste Lijst: No. 17613, *f* 25,000; No. 829, *f* 1500; Nos. 5461 11474 en 18710, ieder *f* 400; Nos. 4091 9582 en 15724, ieder *f* 200; Nos. 8738 6904 en 14098, ieder *f* 100.

2de Lijst: No. 12075, *f* 5000; No. 13188, *f* 2000; No. 2897, *f* 1500; No. 8048, *f* 1000; No. 9956, *f* 200; Nos. 2726 4294 12007 en 19122, ieder *f* 100

3de Lijst: Nos. 5249 5804 9700 en 10839, ieder *f* 1000; Nos. 16925 en 19295, ieder *f* 400; No. 16852, *f* 200; Nos. 2057 2374 7824 8347 9017 9725 en 16873, ieder *f* 100.

4de Lijst: No. 1444, *f* 100.

HANDELSBERIGTEN.

AMSTERDAM en ROTTERDAM. van den 9 tot 24 Dec. 1859.

De staatkundige toestand van Europa heeft sedert onze vorige geen verandering ondergaan van genoegzaam belang om op den goederenhandel te influenceren; men blijft het tijdstip der bijeenroeping van het congres met verlangen te gemoet zien en koestert de gunstigste verwachtingen omtrent den invloed daarvan op handel en industrie, indien het met den gewenschten uitslagen bekroond worde en de algemeene vrede op duurzame grondslagen herstelle.

Alleen heeft het verdagen van genoemd tijdstip nadeelig gewerkt op den stand der Oostenrijksche staatspapieren, welke dientengevolge van hun verhoogd standpunt bijna even spoedig op hun vorige noteringen teruggingen. De stemming aan onze Col. waren markt blijft vrij gunstig, doch de invloed, welke het tegenwoordig saisoen gewoonlijk uitoefent, was ook thans weder duidelijk te bespeuren, vooral sedert de scheepvaart door het ijs gestremd is, zijnde de omzettingen zoo beperkt, dat de handel voor goed de winter-kwartieren schijnt betrokken te hebben.

Het vermoeden, dat de telegr. dépêche omtrent Java, waarvan wij in onze vorige melding maakten, verdicht of minstens zeer overdreven waren, heeft zich gelukkigerwijze bevestigd, zijnde het gebleken uit de berigten, welke de mail ons eenige dagen later bragt, dat dezelven haren oorsprong hadden gevonden in valsche geruchten, welke op Batavia verspreid, doch later waren tegengesproken.

Koffij. Sedert het vorig berigt heeft eene verbetering in de prijzen plaatsgehad en ordin. Java geldt 38 à 38½ cs, Padang 37 à 37½ cs. De omzettingen waren vrij belangrijk, doch sedert een paar dagen is de markt wat stillere en de laatste notering moeijelijk te bedingen. Verkoopen uit de eerste hand hebben niet plaats gehad.

Suiker. Gedurende de laatste 14 dagen was de omzet minder belangrijk, daar de meeste importeurs zich van de markt hebben teruggetrokken en op hoogere prijzen houden. De stemming voor het artikel is echter voortdurend zeer gunstig en voor zeilende partijen Java in de passende St. Nos zoude coulant *f* 1 boven de November-waarde verhouden, op uitleverende Nos van boord te maken zijn, terwijl voor op zolder liggende partijen van mooije kwaliteit *f* 1½ boven November wordt geboden.

Er zijn afgedaan:
202 Kr. No. 10½ mooije kwal. ex Eva Johanna, } à *f* 34,
222 „ „ 10½ „ „ „ Cornelia Heriëtte, }
2142 Matten en 28 Kranjs. donkerbruin, zoogenaamd stroopsuiker ex Rosina tot geheimen prijs, men vermoedt *f* 17¾.

Rijst. De stemming voor Java soorten bleef vast gedurende de afgeloopene 14 dagen, waartoe vrij belangrijke afdoeningen in gepelde Rijst niet zonder invloed waren. Verkocht werden 1410 Balen blank ex Cornelia Henriette tot *f* 7½, 655 do. blank ex id. tot *f* 7, 1112 do. grof blank ex der West tot *f* 8¼ en 7555 do. gew. ex idem tot *f* 6⅞ van boord te ontvangen. In Arracan hadden geene omzettingen plaats.

Tabak. De veilingen, welke te Amst. en te Rotterd. plaats hadden, leverden het volgenden resultaat, als:

Veiling dato 14 dezer te Amsterdam gehouden:

2189 Pakken Java [illegible] verkocht dooreen tot 48 cs.
1042 „ „ HAVANA „ „ „ 70 „
389 „ „ KE[illegible] „ „ „ 42½ „
222 „ „ NICO[illegible] „ „ „ 34¼ „
478 „ „ JM/MS „ „ „ 38½ „
1115 „ „ TEMAJANG „ „ „ 69¼ „
594 „ „ FF „ „ „ 21 „
961 „ „ G v D „ „ „ 32 „
556 „ „ BN „ „ „ 41 „
270 „ „ PR „ „ „ 36 „
101 „ „ „ divers gedeeltelijk verk. van 23½ tot 45½ cs.
„ „ opgeh. „ 45 „ 57½ „
23 „ „ „ verkocht .... „ 19½ „ 34 „
112 „ „ „ gedeeltelijk verk „ 38 „ 74 „
190 „ „ MALANG „ opgeh. „ 14½ „ 97½ „
70 „ Manilla Visayas „ verk. „ 38 „ 74 „
„ opgeh. „ 43 „ 100 „
45 „ „ Yloilo „ verk. „ 50 „ 51 „
„ opgeh. tot 50 cs.

Veiling dato 16 dezer te Rotterdam gehouden:

200,000 Manila SIGAREN, 2a. Havana fatsoen 1859,
de helft verkocht van *f*. 26 à *f*. 27, in Entrepôt
en „ „ opgehouden tot dezelfde prijzen.
100,000 Manilla SIGAREN, 2a. Cortados 1858,
20,000 verkocht tot *f* 26½ in Entrepôt,
en 80,000 opgeh. „ „ 26½ „ „
440,000 Manilla SIGAREN: 2a. Havana fatsoen 1859,
410,000 verkocht van *f* 25½ tot 26¼ in Entrepot,
10,000 opgehouden tot *f* 25¾ in Entrepôt,
en 20,000 „ „ „ 27½ in Consumptie.
60,000 Manilla SIGAREN, 2a. Cortados 1858,
30,000 verkocht tot *f* 25½ in Entrepot,
10,000 „ „ 27½ in Consumptie,
10,000 opgeh. „ „ 26 in Entrepot,
10,000 „ „ „ 27½ in Consumptie.

Veiling dato 20 dezer, te Rotterdam gehouden.

651 Pakken Java L. verk. van 23 à 109 cs. dooreen 59¼ cs.
28,000 Manilla SIGAREN 1a Hav. fats. 1858, verk. tot *f* 48 in Cons.
300,000 „ „ 2a „ „ 1859.
250,000 verkocht van *f* 27¼ à *f* 27½ in Consumptie,
20,000 niet geveild.
30,000 Manilla SIGAREN, 1a. Cort. 1858 in 1/4 Kisten.
8/4 Kisten verkocht tot *f* 54, in Entrepot,
De rest opgehouden of niet geveild.

Veiling dato 21 dezer, te Amsterdam gehouden.

2535 Pakken Java RJOL verk. van 22½ tot 152 cs. dooreen 89½ cs.
926 „ „ TB „ „ 24 „ 64 „ „ 30 „
366 „ „ GVD „ „ 24 „ 64 „ „ 44 „
200,000 Manilla SIGAREN, 2a. Havana fatsoen 1859,
grootendeels BS verk. van *f* 16½ tot *f* 26¾ in Entrepot.

De afloop dezer veilingen was, wat Java Tabak aangaat, zeer gunstig. Hoofdzakelijk was dit het geval met gespikkelde merken en Tabak van donker bruine kleur, welke bovenal zeer gewild was, terwijl uit een en ander op nieuw ten duidelijkste bewezen is, dat Java Tabak voortdurend op onze markt eene ruime plaats bekleedt en dat het buitenland niet achter blijft, wanneer deze Tabak alhier wordt aangeboden, zich in ruime mate te vertegenwoordigen. Bij inschrijving werden te Rotterdam 2770 Pakken Java GP ex Zeelandia en 197 do do GP ex Louisa Elisabeth afgedaan, terwijl de 545 per RS ex Prins van Oranje den 22sten te Amst. bij inschrijving aangeboden, niet toegewezen werden doch tot 66 Cs. aan de markt kwamen en tot onbekenden prijs afgedaan zijn.

(*Wordt vervolgd.*)

MARKTPRIJZEN.

TE BATAVIA, DEN 7 FEBRUARIJ.

BENAMING DER GOEDEREN.	PRIJZEN VAN	PRIJZEN TOT	AANMERKINGEN.
Arak [illegible] legg.	47.50	[illegible]	[illegible] prijzen.
Casia, Vera	3.—	12.—	niet aan de markt.
Cubeben	70.—	......	Idem
Cochenille	2.—	......	Idem
Klapper Olie	22.—	23.—	tamelijke voorraad.
Gom Elastiek ₱ pic.	105.—	100.—	verkoopen en schaars.
„ Benzoin	80.—	120.—	zonder afdoeningen.
„ Dammar ₱ pic.	25.50	......	afgedaan.
Gutta Percha	......	......	niet voorh.
Rotting, Banjermassing	11.—	......	afgedaan.
„ Padang	7.—	7.50	geringe voorraad.
Sandelhout	......	......	geen voorraad.
Tin	95.—	......	niet aan de markt.
Foelie No. 1	55.—	60.—	flaauw.
Huiden, Koe	3.—	3.75	stil.
„ Buffel ₱ st	3.—	4.—	idem
Kruidnagelen ₱ pd.	......	......	zonder voorraad.
Koffij, Java	35.—	35.50	nominaal.
„ Padang	......	......	geen voorraad.
Notenmuscaat No. 1	85.—	......	stil.
Indigo	4.—	......	te Sam. afgedaan.
Peper, zwarte	21.—	22.50	afgedaan.
„ witte	38.—	40.—	idem
Sapanhout, Manila in Entrep.	7.—	......	tot not. gehouden.
„ Java ₱ pic.	4.—	......	zonder voorraad.
Suiker No. 16	16.—	......	verk., voorr. ger.
Rijst, Indramaijoe met zakken.	......	......	niet aan de markt.
« Witte Batavia 1e kwalit.	150.—	160.—	verkoopen.
« „ „ 2e „	140.—	130.—	Idem
« Carga	115.—	130.—	de voorr. opgeruimd.

Wisselkoers op Holland 101%, Gouvernement 6/m pari, Engeland *f* 11,85. Singapore *f* 2,50. China *f* 2,85. Calcutta *f* 123.

Vrachten. De volgende Ned. schepen S. van Heel *f* 70.— voor Suiker te Tagal en Pekalongan, *f* 60.— voor thee, *f* 35.— voor koper en *f* 30 — voor tin van hier naar Rotterdam. Herman, 45 à 50 $ centen voor Rijst te Indramaijo naar Hongkong. Metalen Kruis, *f* 70.— voor suiker te Cheribon en *f* 65 — voor Tabak te Pasaroean naar Amsterdam. Amicitia 42½ $ centen voor rijst van Soerabaija naar Hongkong. Zephir voor eigene rekening. H. V. van Paulo *f* 70 — voor suiker, van Soerabaija naar Rotterdam. Graaf Dirk III laadt 8000 picols suiker à *f* 70.— te Soerabaija voor Rotterdam. Henriette, van hier naar Hongkong met eene lading rijst à 50 $ centen de picol— Johannes Lodewijk *f* 60.— per last voor suiker, *f* 70 — voor arak, *f* 50.— voor tabak en *f* 80.— voor tin te Soerabaija laden naar Rotterdam. Hendrina *f* 67.50 voor suiker en *f* 80 — voor arak te Cheribon en Soerabaija te laden naar Rotterdam. Cheribon, opgenomen door N. H. M. à *f* 70 — voor suiker en *f* 60.— voor thee te Cheribon te laden naar Rotterdam.

De gevraagde scheepsruimte voor China heeft de vrachtprijzen over het algemeen zeer verbeterd.

Het schip Java is afgekeurd, de Staatsraad Baud is met inbegrip van Inventaris à *f* 9000 in veiling verkocht.

Lek uit zee terug, de volgende schepen: Generaal Michiels, Konk. Ned. Yacht Club, Per Asperaad ad Astra, Nederlandsch Koningin en E. W. van Dam van Isselt.

TE SAMARANG, DEN 3 FEBRUARIJ.

Koffij, *f* 34,— oogst opgeruimd.
Suiker No. 16, *f* 15,50,— nominaal.
Indigo, *f* 4,— voor eerste qualiteit zonder koopers.
Koehuiden, *f* 60,— ₱ kodie.
Buffelhuiden, *f* 40 @ *f* 45,— ₱ kodie.
Staart Peper, oogst opgeruimd
Rijst ordinair wit, *f* 140 @ 150,— ₱ koijang @ 28 picol. zonder zakken.
„ carga „ *f* 115 @ 130,— idem. idem.
Klapper Olie *f* 24,50
Katjang „ *f* 24,—
Rotting *f* 8½ @ *f* 9,—
Kadjang Matten, *f* 8,—
Wisselkoers op Holland pari à 101 pCt.

TE SOERABAIJA, DEN 2 FEBRUARIJ.

Suiker 16¼
Koffij, *f* 35,—
Rijst, (Carga) ₱ koijang *f* 130 @ *f* 150,—
Idem (witte) „ „ *f* 160 @ *f* 175,—
Koehuiden ₱ pic.
Arak ₱ legger *f* 45,—
Olie (Klapper.)
Olie (Katjang.)
Kadjang Matten *f* 11 @ *f* 12,—
Rotting *f* 8 @ *f* 10,—
Wisselkoers pari.

TE PASOEROEAN, DEN 1 FEBRUARIJ.

Suiker No. 16 *f* 15¾,
Rijst, (witte) ₱ koyang *f* 180,—
Id. (carga) „ „ „ 150,—
Olie, (klapper) pic. „ 25,—
Id. (katjang) „ „ 20,—
Wisselkoers pari

Restant Producten in 's lands pakhuizen, den 1 Februarij 1860.
8,980-18 pic. Suiker, oogst 1859.
45,194-84 „ Koffij „ 1859.

Den 1 Februarij waren in de Gouvernements Pakhuizen afgeleverd, uit den oogst van 1860.

DER FABRIEK		Gouv. levering PIC. SUIKER.	vrije beschikking.
Wangoon Redjo,	a	10,582—39.	5,030—05
Ardjo Sarie,	a	14,130——.	12,867—60
Ardie Redjo,		16,000—11.	
Ypso Wilangoon,		7,789—72.	
De Hoop,	a	12,118—77.	5,274—57
Djacatra Oost,	a	9,860——.	14,716—01
De Onderneming,	a	11,050—01.	14,618—21
Wono Redjo,	a	9,306——.	9,843—93
Kloerahan,	a	10,804—04.	10,007—12
De Goede Hoop,	a	6,860——.	5,017—61
Gaijam,	a	10,998——.	4,738—46
Becassie Oost,	a	7,884——.	18,086—25
Dankbaarheid,	a	7,056——.	5,980 04
Soeko Redjo,	a	7,500—08.	11,286—99
Kawis Redjo,		11,530—57.	5,762—78
Parie Redjo,	a	3,000—10.	4,166——
Pleret,	a	10,272—03.	2,051—69
Te Zamen.		166,176—82 pic. Suiker.	134,47—24
		178,681—27 „ Koffij.	

N. B. van de fabrieken met a geteekend is de Gouvernements levering afgeloopen.

RESTANT GOEDEREN

IN HET ENTREPOT ONDER ULT. JANUARIJ 1860.

Arak 2 vt.
Azijn 3 „
Aardewerk 49 coll.
Ankers en kettingen 110 st.
Bier 425 vn.
Blikwerk 5 kt.
Bitter 10 ks.
Boeken 2 coll.
Chronometer 1 ps.
Cherry en Likeuren 378 ks.
Cognac 3406 ks. en 35 vs.
Gambier 90 pic.
Goederen Jap. 25 kn.
Gember 160 kn.
Glaswerk 848 kn.
Hoorns Renoster 6 kn.
Hout Sapan 405 pic.
Hoorns Zeevisch, 1 kt.
Hagel 39 vs.
Jenever 13416 keld.
Kurken 60 bl.
Kruid 1074 vs. en ks.
Kramerijen 167 kn.
Katoen en woll. goederen 4152 kn. en bn.
Koper 97 coll.
Lakwerk 8 kn.
Medicijnen 78 kn.
Meel 273 vt.
Meubelen 7 kn.
Marmer en Marmerwerk 109 kn.
Notenmuscaat 116 pic
Olyphants tanden 5 ps.

Opium 17 kn.
Pijpen bamb. 8 pakk.
Parfumerien 3 kn.
Provisien 464 coll.
Porcelein 4 kn.
Papier pak 41 coll.
Pleetwerk 12 kn.
Schildpad 5 kn.
Snuif 6 ks.
Schrijfbehoeften 1 kt.
Slaghoedjes 8 ks.
Sigaren 215/ mille.
Stokken Rotting 10 bund.
Saffiaan 1 kt.
Touwwerk 375 pic.
Tarwe 4987 pic.
Thee 500 kn.
Verfwaren 50 vs.
Vleesch en Spek 131 vn.
Wijnen div. 2116 kn. 47 okh.
Wapenen 24 kn. en 23 st.
Was 276 pic.
„ Japan 180 kn.
IJzer 4348 pic.
IJzerwerk 570 coll.
Zakky 10 kn.
Zijde 8 kn.
Zink 688 pic.
Zeildoek 819 roll.
Zakken koffij 89 bl.
Zoija 298 ks.

Aangekomen Passagiers te Batavia,

van den 4 tot en met den 7 Februarij 1860.

Met de Ned. bark Ardjoeno, kapt. J. F. A. Rapp, de hh. F. von Staedel en fam., J. J. H. Eschweiler, K. C. Graichen, Schonbek, van Santen, James, C. Cramer en van Vliet van Amsterdam

Met het Ned. Ind. Stooms. Ambon, kapt. W. Vogel, kapt. Lt. t/z. A. J. Kroeff, de hh. Boers, Bär, Alganoor, Arethon, Coursen, van Hoeven, Krug, Mulder, Kumbaj, Hofland, de Voogt en fam. en Z. M. troepen van Soerabaija via Samarang

Met het Ned. Ind. Stoomschip Palembang, kapt. W. A. J. Kuller, de hh. [illegible] van Singapore via Riouw [illegible]

Met het Ned. schip Triton, kapt. H. G. J. Adriaanz, de kapt. Zonnenberg en fam., de hh. Mr. Pels Rijken en fam., Bergsma, Engelbrecht, Wichgers, Canter Visser, Breemen, Bosch, Boerlage, van de Put, van Boxel, Waasdijk, Knappert Jonequierre, Mevr. van Lindt en fam., Mejufvrouwen Bangert en Sijfers van Rotterdam.

Met het Ned. Ind. Stoomschip Padang, kapt. A. Guyot, de Majoor Koch, off. v. gez. Neeb, de heer Ravenswaaij, Echtg. en Zoontje, 2 jonge jufvrouwen Corperus en Schuilenberg van Padang via Benkoelen.

Vertrokken Passagiers van Batavia

van den 4 tot en met den 9 Februarij 1860.

Met het Ned. Ind. stooms. Ambon, kapt. W. Vogel, de kapt. Luit. t/z Uhlenbeck, Ingenieur der Telegrafie J. Grol, Ambtenaar der Telegrafie ten Siethoff, kapts. de Veer, de Rochemont, Echtgenoot en 2 kinderen, Administrateur der tinmijnen Schreuder en familie, de hh. Praid en 2 Kinderen, Wilmans en Echtgenoot en Z. M. troepen naar Singapore via Muntok en Riouw.

Bladvulling.

DE MAN EN DE VROUW.

De vrouw is uit den aard niet mild of kwistig, en het vroegt ook niet, dat zij zulks is. De man verdient, de vrouw spaart.

De man is teederder, dan de vrouw. Deze vordert van hem, dat hij zich om harentwille veel lasten en ongemakken zal getroosten, welke de man ook gaarne op zich neemt, om de vrouw daarvan te ontheffen.

Eene tolerantie in het huwelijk strekt den man altijd tot oneer en schande, daar zij berispelijke zwakheid of wel laagharstigheid verraadt.

Het genoegen in huis moet men aan de vrouw overlaten; doch de eer en rust daarvan is de zaak van den man.

De vrouw gelooft niet, dat de neiging der mannen tot het ander geslacht ooit uitgedoofd worden, maar wel, dat de lust tot trouwen verdwijnen zal. Om niet eindelijk over te blijven, zoeken zij zoo spoedig mogelijk een man te bekomen.

Om den ganschen mensch te bestuderen, heeft men slechts op het vrouwelijk geslacht zijne oogen te rigten want waar de kracht zwakker is, daar is ook het werk, tuig dubbel kunstig. Daarom heeft de natuur in het vrouwelijk geslacht een aangeboren aanleg tot de kunst gelegd. De man is geschapen om over de natuur te gebieden; de vrouw daarentegen, om den man te regeren. Tot het eerste behoort veel kracht, tot het laatste veel behendigheid.

Bij beleedigingen is de man ligter verzoenbaar, dan de vrouw. Deze laatste is zich harer zwakheid te zeer bewust, om zich te kunnen wreken. Dat de man den huisvrede lief heeft, ligt vooral daarin, dat hij het huis voor zijne rustplaats houdt.

Van elk in deze courant voorkomend artikel, dat geen bloote nieuwstijding of aankondiging bevat, stelt zich verantwoordelijk voor de wet

H. M. VAN DORP.

SNELPERSDRUK VAN H. M. VAN DORP, TE BATAVIA